

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Кафедра англійської філології та методики викладання іноземної мови

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

КОНЦЕПТ АМЕРИКА (США)

У ПЕРЕДВИБОРЧОМУ ДИСКУРСІ К. ГАРРІС ТА Д. ТРАМПА

Студентки 6 курсу групи _____
напряму підготовки 8.02030302 «Філологія»
спеціальності «Мова і література (англійська)»

Шкурупій Єлизавети Вікторівни _____

(ПІБ повністю)

Керівник:

докт. філол. наук, проф. Бондаренко Є. В.
(вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Рецензент _____
(вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Рекомендовано до захисту

засіданням кафедри англійської філології.

Протокол № _____ від _____ 2024 р.

Зав. кафедри _____ (проф. Морозова І.І.)

м. Харків – 2024 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ КОНЦЕПТУ <i>АМЕРИКА (США)</i> У ПЕРЕДВИБОРЧОМУ ДИСКУРСІ К. ГАРРІС ТА Д. ТРАМПА	7
1.1. Дискурс, політичний дискурс та жанр передвиборчих промов: теоретичні аспекти	7
1.1.1. Поняття та сутність дискурсу в сучасній лінгвістичній галузі	7
1.1.2. Сутність і специфіка мови політики та політичного дискурсу	13
1.1.3. Жанрові особливості передвиборчих промов	20
1.2. Когнітивні дослідження дискурсу. Моделювання концепту. Поняття семантичної мережі.....	26
1.2.1. Загальні положення когнітивної лінгвістики та її роль у вивченні дискурсу	26
1.2.2. Визначення концепту та його значення в когнітивній лінгвістиці	30
Висновки до розділу 1	34
РОЗДІЛ 2. ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СТРУКТУРИ КОНЦЕПТУ <i>АМЕРИКА (США)</i> У ПЕРЕДВИБОРЧОМУ ДИСКУРСІ КАМАЛІ ГАРРІС ТА ДОНАЛЬДА ТРАМПА	36
2.1. Загальна характеристика концепту <i>АМЕРИКА (США)</i> у політичному дискурсі	36
2.2. Структура концепту <i>АМЕРИКА (США)</i> у передвиборчому дискурсі К. Гарріс	40
2.3. Структура концепту <i>АМЕРИКА (США)</i> у передвиборчому дискурсі Д. Трампа	51
2.4. Порівняльна структура концепту <i>АМЕРИКА (США)</i> у передвиборчому дискурсі К. Гарріс та Д. Трампа	58
2.4.1. Основні концептуальні акценти Камалі Гарріс: Америка як символ демократичних цінностей	58

2.4.2. Концептуальні акценти Дональда Трампа: Америка як символ сили та винятковості	59
2.4.3. Різниця в структурі концепту АМЕРИКА: демократичні цінності проти національної винятковості	60
2.4.4. Спільні риси та відмінності у використанні мовних засобів	60
Висновки до розділу 2	61
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	64
СПИСОК ДЖЕРЕЛ БІБЛІОГРАФІЧНОГО МАТЕРІАЛУ	68
ABSTRACT	78

ВСТУП

Політичний дискурс є важливою формою комунікації, яка відіграє ключову роль у формуванні суспільних настроїв, впливаючи на електорат через використання специфічних мовних засобів та риторичних прийомів. У межах політичного дискурсу, особливо у період передвиборчих кампаній, мовна комунікація набуває особливого значення, адже саме через політичні промови кандидати намагаються представити своє бачення майбутнього, закріпити позитивний образ своєї особистості та програми, а також сформулювати ідею національної ідентичності. Зокрема, дослідження концептів, що втілюють фундаментальні ідеї та цінності, такі як концепт АМЕРИКА, дає змогу зрозуміти, як кандидати маніпулюють основними ідеологічними постулатами для досягнення політичних цілей.

Актуальність теми обумовлена значною роллю, яку відіграє мовне вираження національної ідентичності в політичному дискурсі США. Відмінності у підходах Камали Гарріс та Дональда Трампа до представлення концепту АМЕРИКА в їхніх передвиборчих промовах відображають сучасні тенденції, поляризацію суспільства та суперечки навколо ідеалів демократичних цінностей, національної винятковості та сили. Вивчення мовної репрезентації цього концепту дає змогу зрозуміти, як політики вибудовують свої риторичні стратегії для впливу на виборців і досягнення своїх цілей.

Мета представленою дослідження полягає у визначенні структури концепту (аналізі мовних засобів і стратегій), за допомогою яких концепт АМЕРИКА реалізований у передвиборчому дискурсі Камали Гарріс та Дональда Трампа, з виявленням відмінностей і спільних рис у їхніх підходах до створення образу країни.

Для досягнення поставленої мети передбачено розв'язання таких **завдань**:

- 1.** Побіжно проаналізувати теоретичні засади поняття дискурсу, політичного дискурсу і передвиборчих промов як його складника.

2. Оглядово описати роль когнітивної лінгвістики у вивченні дискурсу, дати визначення концепту та його значення для когнітивної лінгвістики.

3. Визначити особливості концепту АМЕРИКА у мовній картині світу американського суспільства.

4. Дослідити особливості структури та мовної репрезентації концепту АМЕРИКА у передвиборчому дискурсі К. Гарріс.

5. Вивчити структуру та мовні засоби, що формують концепт АМЕРИКА у передвиборчій риториці Д. Трампа.

6. Провести порівняльний аналіз концепту АМЕРИКА в промовах двох політиків, виокремивши основні тематичні акценти та відмінності в підходах.

Об'єктом дослідження є передвиборчий дискурс Камали Гарріс та Дональда Трампа, в якому репрезентується концепт АМЕРИКА.

Предметом дослідження є специфіка мовної репрезентації концепту АМЕРИКА та стратегічні особливості його реалізації у промовах політиків.

Матеріалом дослідження слугували передвиборчі промови та інші публічні виступи Камали Гарріс та Дональда Трампа, виголошені впродовж їхніх президентських кампаній 2024 року та містять ключові тематичні акценти на значенні та образі Америки. Для детального аналізу було обрано промови політиків, у яких ними було проголошено рішення балотуватися на посаду президента США. Основні джерела включали стенограми виступів, а також відеозаписи промов, розміщені на платформах YouTube та інших медіаресурсах.

Методи дослідження включають: *дискурсивний аналіз* спрямовано на дослідження мовних та текстових характеристик передвиборчих промов; *когнітивний аналіз*, що допоміг зрозуміти, як мовні засоби сприяють формуванню та трансляції концептів у свідомості аудиторії; *семантичний аналіз* спрямовано на виявлення значень слів та виразів, що використовуються в передвиборчому дискурсі; *метод порівняння* використано для визначення спільних та відмінних рис у дискурсі політиків.

Наукова новизна роботи полягає у визначенні особливостей репрезентації концепту АМЕРИКА у передвиборчому дискурсі двох політиків із протилежними ідеологічними підходами, а також у виявленні стратегій створення позитивного іміджу країни, які використовуються для залучення виборців. Це дослідження збагачує лінгвістичні знання щодо мовного впливу у політичному дискурсі.

Практичне значення роботи полягає у можливості використання результатів для глибшого розуміння впливу політичної риторики на масову свідомість. Результати можуть бути корисними для фахівців у галузі політології, лінгвістики, соціології, а також для практиків, які працюють у сфері політичної комунікації, а також основні положення і висновки представленої роботи можуть бути використані на лекційних та семінарських заняттях із когнітивної лінгвістики, стилістики та риторики тощо.

Обсяг та структура роботи. Робота складається зі вступу; двох розділів; висновків до розділів; загальних висновків та списку використаних джерел. Обсяг основної частини роботи становить ? сторінок, загальний обсяг – ? сторінок. Список використаної наукової і довідкової літератури містить ? найменувань, з яких ? іншомовних джерел.

Основні положення та результати дипломної роботи здобувачки другого (магістерського) рівня вищої освіти викладено в:

- опублікованих тезах: Shkurupii Ye. Concept of America in the political discourse of U.S. elections. *Learning & Teaching: In the World after the War: Conference Proceedings of III International Scientific & Practical Conference, Kharkiv, Ukraine, November 8, 2024* / H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University. Kharkiv, 2024. P. ** – **.

- поданій до друку статті «», загальним обсягом ? сторінок.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ КОНЦЕПТУ
АМЕРИКА (США) У ПЕРЕДВИБОРЧОМУ ДИСКУРСІ
К. ГАРРІС ТА Д. ТРАМПА

**1.1. Дискурс, політичний дискурс та жанр передвиборчих промов:
теоретичні аспекти**

1.1.1. Поняття та сутність дискурсу в сучасній лінгвістичній галузі

На сучасному етапі розвитку наукової галузі дати повне та однозначне визначення поняттю *дискурс* – доволі складне завдання, оскільки зазначений феномен реалізується на перетині кількох наукових галузей: лінгвістики, антропології, літературознавства, етнографії, соціології, філософії, когнітивної психології і т. ін. Зараз важко сформуванати конкретну та повну дефініцію, яка б включала всю багатозначність та багатогранність цього поняття та задовольнила запит цілої низки гуманітарних галузей. Проте поступово теорія дискурсу виокремилася в самостійну галузь знань, що сприяє глибшому дослідженню аналізованого явища та виявленню його властивостей.

Сучасна теорія дискурсу є динамічною галуззю наукового знання, яка активно розвивається, стимулюючи появу численних розвідок та публікацій, проведення наукових конференцій, розроблення освітніх курсів та написання дисертацій, присвячених різним аспектам використання теорії дискурсу. На теперішньому етапі в академічній галузі сформувалися наукові школи та напрями, які пропонують свої оригінальні теоретичні моделі дискурсу та методи проведення досліджень у цьому напрямі.

Так, розвідки низки зарубіжних та вітчизняних учених присвячені різним аспектам дискурсу та дискурсивної проблематики. Лінгвістичні аспекти теорії дискурсу розглянуті в працях таких дослідників, як Т. А. ван Дейк, М. Вебер, Ю. Габермас, М. Йоргенсен, Л. Дж. Філліпс, Р. Ходж, Г. Солганик, Дж. Фіске, Дж. Лакофф, У. Еко, Я. Торфінг, П. Чілтон,

К. Шаффнер, Н. Феркло, Л. Чуляракі й багатьох інших. Серед вітчизняних науковців, які активно займаються розробленням питання дискурсу зазначимо таких, як О. Боровицька, Ф. Бацевич, Р. Бубняк, Г. Жуковець, О. Зернецька, В. Іванов, Р. Іванченко, В. Лук'янець, В. Шкляр, Г. Яворська та ін.

Отже, спробуємо побіжно розглянути кілька дефініцій досліджуваного поняття, а також проаналізувати його характеристики та особливості.

У сучасній науковій галузі поняття дискурсу має цілу низку визначень, які варіюються залежно від галузі дослідження як гуманітарних, так і соціальних дисциплін. Це пов'язано з тим, що дискурс одночасно виступає і мовним явищем, і важливим комунікативним процесом, що виконує нові функції та набуває нових значень. Термін «дискурс» увів у науковий обіг у другій половині ХХ століття американський лінгвіст Зеліг Харріс, який розглядав його як аспект дистрибуції фраз і їх комбінацій. Основи теорії дискурсу закладено французьким мовознавцем Е. Бенвеніста, який визначав дискурс як будь-яке висловлювання, що залежить від комунікантів та наміру адресанта вплинути на співрозмовника (цит. за [20]).

На нашу думку, варто проаналізувати дефініції поняття «дискурс», які пропонуються в довідковій літературі. Так, у «Словнику основних термінів когнітивно-дискурсивної лінгвістики» авторства А.П. Мартинюк «дискурс» потрактовується як «ситуативно обумовлена інтерсуб'єктна мовленнєво-розумова діяльність, спрямована на взаємну орієнтацію в життєвому просторі на основі надання мовній формі семіотичної значущості» [27, с. 11].

«Сучасний лінгвістичний словник» авторства А. Загнітка вказує, що дискурс – це «комунікативна подія, що може бути описана або як послідовність пов'язаних один з одним мовленнєвих актів (або висловлень), або як певна послідовність речень, що складають основу такого опису» [17, с. 138].

Український філософ і політолог В. Лісовий у своїй статті для електронної Енциклопедії сучасної України пропонує два визначення терміна «дискурс». Перше потрактування описує дискурс як «поняття з галузі

філософії та гуманітарних наук, що використовується для позначення аргументованої усної або письмової дискусії на будь-яку тему, де предметом обговорення стають також способи аргументації» [23]. Друге визначення, запропоноване В. Лісовим, є більш широким за змістом і визначає дискурс як усі види мовленнєвої діяльності, що за допомогою своїх характеристик підкреслюють особливості мовця [23].

В авторитетних зарубіжних словниках, зокрема, видавництва «Collins», пропонуються такі дефініції: 1) усне чи письмове спілкування між людьми, особливо серйозне обговорення певної теми; 2) природна усна чи письмова мова в контексті, особливо коли розглядаються цілі тексти; 3) серйозна розмова або твір, який має навчити чомусь або пояснити щось; 4) вербальне спілкування; розмова (тут і далі переклад наш – С.Ш.) [60].

Зі свого боку, у «Cambridge English Dictionary» представлені такі потрактування: 1) промова чи твір на певну, як правило, серйозну тему; 2) усне або письмове обговорення тощо [55].

Аналіз праць зарубіжних дослідників демонструє багатогранність підходів до вивчення дискурсу. Розглянемо ключові концепції, щоб окреслити основні ідеї та порівняти погляди, що сприятиме глибшому розумінню сучасних тенденцій у дослідженнях дискурсу.

У розвідках Т. А. ван Дейка дискурс постає як присутній складник соціокультурної взаємодії. Так, дослідник зазначає, що аналізований феномен – дискурс – це мовленнєвий потік, мова в її динамічному розвитку, яка охоплює все багатство історичної епохи, а також індивідуальні та соціальні риси як учасника спілкування, так і самої комунікативної ситуації. У дискурсі відображаються не лише менталітет і культура загального, національного рівня, але й індивідуальні особливості особистості [90, с. 162].

Вичерпне визначення дискурсу також подано Т. ван Дейком. У своїй праці «*Critical Discourse Studies: A Sociocognitive Approach*» [89] дослідник визначає дискурс як багатогранний соціальний феномен, що є одночасно лінгвістичним об'єктом, дією, формою соціальної взаємодії, соціальною

практикою, репрезентацією свідомості, комунікативною подією, культурним продуктом і товаром. На його думку, визначення дискурсу має враховувати фундаментальні поняття, такі як значення, взаємодія і когніція, які також потребують окремого пояснення.

Французький учений Д. Менгіно (D. Maingueneau) у статті «*Типологія дискурсивних жанрів*» (2004) [79] розподіляє дискурс на два класи: *розмовні* та *традиційні* жанри. Розмовні жанри характеризуються варіативністю композиції та тематики, а також стратегіями переконання і переговорів. Традиційні жанри діляться на «рутинні» (реклама, інтерв'ю, консультації тощо), де учасники зберігають постійні ролі, та «авторські», що створюються самими авторами і відрізняються паратекстуальними елементами.

У вивченні літературного, філософського чи політичного дискурсів аналізуються саме традиційні жанри, які Д. Менгіно поділяє на 4 підкласи: 1) жанри зі сталими структурами й постійними учасниками (довідники, нотаріальні акти); 2) жанри, де автори створюють тексти за певними вимогами (новини, газетні статті); 3) жанри без жорстких обмежень (реклама, музичні композиції); 4) авторські жанри, де рішення залишаються за автором [79, с. 184].

Звертаючись до праць вітчизняних дослідників у цій царині, зокрема, робіт В. Лук'янця, можна констатувати, що дискурс поєднує мовленнєву практику (діалог) та контекст (середовище), де взаємодіють члени певної спільноти. Отже, дискурс розглядається як лінгвістичний і соціокультурний феномен, що формується і розвивається в соціумі, впливаючи на соціокультурне середовище, з позитивним чи негативним впливом [25, с. 26].

Натомість Ф.С. Бацевич у своїх працях розглядає термін «дискурс» із двох основних підходів. Так, відповідно до першого підходу, науковець характеризує дискурс як «текст, занурений у контекст життя» (цит. за [3, с. 30–34]), підкреслюючи, що дискурс проявляється в текстах через особливу лексику, граматику, семантику, синтаксис та створює «особливий світ» (цит. за [3, с. 30–34]). Як зазначає дослідник, «кожен дискурс – це один із можливих

світів» (цит. за [3, с. 30–34]). Другий підхід потрактовує дискурс як «різновид комунікативної діяльності, мовленнєвий потік, який проявляється в усній, писемній або внутрішній формах, відбувається в рамках конкретного комунікативного каналу, регулюється стратегіями та тактиками учасників спілкування, поєднує когнітивні, мовні та позамовні (соціальні, психологічні) фактори, залежні від тематики обговорення, і формує різні мовленнєві жанри» [3, с. 30–34]. Отож, дослідник тлумачить дискурс як синтез когнітивних, мовних та позамовних складників, які визначаються конкретним колом «форм життя», залежних від тематики спілкування, а його результатом стає формування різноманітних мовленнєвих жанрів [2, с. 138].

К. С. Серажим пропонує більш широке трактування дискурсу, визначаючи його як «соціолінгвістичний феномен, який залежить від соціокультурних, політичних, прагматично-ситуативних та психологічних чинників, і має як лінгвістичну (зв'язний текст або його значущий фрагмент), так і екстралінгвістичну (знання про світ, наміри автора) структуру» [37, с. 13]. Загалом дослідниця тлумачить дискурс як комплексний соціолінгвістичний феномен. Відповідно до розвідок науковиці, для дискурсу характерні соціокультурні, політичні, психологічні, прагматичні та ситуативні чинники. Особливістю дискурсу також є лінгвістична та екстралінгвістична структура, так, наприклад, дискурс може поставати у вигляді зв'язного тексту чи його семантичного або синтаксично завершеного фрагменту. До екстралінгвістичних чинників дослідниця відносить певний об'єм знань, думок, настанов, мотивів, які потрібні для адекватного розуміння інформації, що міститься в тому чи тому тексті (дискурсі) [37, с. 13]. Отож, включає лінгвістичний складник (зв'язний текст або його фрагмент) та екстралінгвістичну частину (знання, думки, наміри), необхідну для розуміння тексту. Науковиця підкреслює важливість інтеграції мовних і позамовних елементів у структурі дискурсу.

На думку М. В. Янковича, дискурс як «соціолінгвістичний феномен, що формується в певному соціальному середовищі, активно моделює соціальну

реальність і проявляється через текст (усний або письмовий), який відображає мислення, цінності й моральні норми як окремої особистості, так і всього суспільства» [51, с. 125]. Отож, дослідник визначає дискурс як соціолінгвістичний феномен, який формується в певному соціальному середовищі та відіграє активну роль у моделюванні соціальної реальності..

Н. Шевчук визначає дискурс як семіотичний простір, що включає вербальні та невербальні знаки, орієнтовані на певну комунікативну сферу, а також тезаурус прецедентних висловлювань і текстів. Дослідниця також підкреслює важливість моделей поведінки під час комунікації, характерних для різних типів спілкування [48, с. 264].

Зауважимо, що аналізуючи поняття «дискурс», науковці часто прирівнюють його до поняття «текст». Так, наприклад, Н. Голікова пояснює це тим, що дослідники виділяють та співвідносять із характеристиками «дискурсу» певні структурно-семантичні властивості тексту, такі як «завершеність; узгодженість; цілісність; лексичну, граматичну, логічну, стилістичну, семантичну зв'язність; композиційна завершеність; комунікативно-прагматичну спрямованість» [71, с. 4]. У працях Н. Голікової підкреслюється, що атрибути тексту «видаються релевантними та об'єктивними для дискурсу» [71, с. 4]. Вона порівнює поняття тексту й дискурсу, підтримуючи думку лінгвістів, які розмежовують ці терміни, акцентуючи на їхніх основних рисах: статичності (текст) та динамізмі (дискурс) [71, с. 4].

Отож, ціла низка вітчизняних і зарубіжних науковців зосередили свої зусилля на вивченні різних видів дискурсу та розробленні їхньої класифікації. Однак створення єдиної класифікації є комплексним завданням не тільки через багатогранність дискурсу як явища, але й через його динамічну природу.

Узагальнюючи проаналізований матеріал, можна зробити висновок, що на сучасному етапі розвитку теорії дискурсу відсутнє однозначне та повне визначення терміна «дискурс» і чіткі критерії для побудови типології дискурсів. Загалом можна сказати, що поняття / термін «дискурс» у

філологічній та лінгвістичній галузі сьогодення поєднує такі поняття, як «текст», «діалог», «комунікація» та «мова».

1.1.2. Сутність і специфіка мови політики та політичного дискурсу

У сучасних умовах глобалізації та геополітичних процесів вивчення мовних процесів набуває значущості. Роль мови у формуванні суспільних відносин, а також її вплив на політичні, культурні та соціальні аспекти стає центральною темою наукових обговорень. Зокрема, мова політики та політичний дискурс перебувають у площині активного дослідницького інтересу низки сучасних науковців.

Насамперед у нашому дослідженні важливо визначити межі функціонування політики та політичного дискурсу. Політика охоплює мистецтво управління державою та діяльність державних органів, що залежать від соціального устрою і економічних умов [21, с. 22]. Вона характеризується цілеспрямованими діями у сферах економіки, соціальних та національних відносин, демографії та безпеки, а також стосується питань у суспільному житті. Отож, у цьому контексті політичний дискурс розглядається як специфічна форма спілкування, що відображає та формує політичні реалії, включно з мовою публічних виступів, дебатів, медіа та інших форм комунікації щодо державних справ і суспільних питань. Отже, політичний дискурс можна охарактеризувати як набір мовних засобів і стратегій, що використовуються в політичній сфері для впливу на аудиторію, формування суспільної думки та просування ідеологічних позицій.

Зазначимо, що політичний дискурс як комунікативний феномен відіграє ключову роль у сучасному суспільстві. Це одна з основних форм суспільної комунікації, через яку виражаються та поширюються ідеї, ідеології, цінності та інтереси різних соціальних груп і політичних діячів [58, с. 79]. Цей дискурс слугує інструментом впливу на громадську думку, формує соціальні норми та контролює суспільні.

Однією з головних особливостей політичного дискурсу є його функціональна багатовимірність. З одного боку, він спрямований на

консолідацію суспільства навколо певних цінностей або програм дій, а з іншого – часто використовується для маніпуляції свідомістю аудиторії [1, с. 214]. Політичний дискурс використовує мовні засоби для досягнення риторичних цілей, таких як переконання та вплив [21].

Варто звернути увагу, що політичний дискурс має свою унікальну структуру, яка складається з риторичних фігур, мовленнєвих актів, метафор та спеціальних термінів, що відрізняє його від інших видів дискурсу; а також включає культурно-історичні контексти, у яких функціонує дискурс.

Крім того, важливим аспектом дослідження політичного дискурсу та мови політики є аналіз низки соціолінгвістичних параметрів, які охоплюють особливості мовленнєвої поведінки учасників політичної комунікації, вплив контексту та аудиторії, роль мас-медіа та новітніх комунікаційних технологій. Розуміння цих аспектів дає змогу виявити закономірності формування і трансляції політичних повідомлень, а також їхнього впливу на масову свідомість.

Розгляд сутності та специфіки політичного дискурсу є критично важливим для розуміння сучасних суспільно-політичних процесів. Це дозволяє виявити механізми політичної комунікації та приховані мотиви, які використовуються для досягнення політичних цілей. Взаємозв'язок між мовою та політикою виявляється в тому, що жоден політичний режим не може існувати без спілкування з електоратом. Мова є основним інструментом формування політичних ідей і дій, а політичні дії часто мають дискурсивний характер, оскільки здебільшого є мовленнєвими. Деякі вчені стверджують, що політична діяльність тісно пов'язана з мовною діяльністю. У сучасних дослідженнях мова постає не лише як засіб відображення політичної реальності, але і як інструмент її реалізації в рамках концепції суб'єкт-суб'єкт [49, с. 195; 3].

Серед вітчизняних дослідників, які вивчають питання функціонування та розвитку мови політики та політичного дискурсу, зазначимо Л. Завальську, А. Кісельову, К. Серажим [37], В. Павлуцьку [29], О. Ковальову [19], Л. Лукіну

[26], Н. Шевчук [48] та ін., які досліджували особливості політичного дискурсу та зробили внесок у розвиток цієї галузі.

На основі аналізу розвідок із досліджуваної проблеми можна констатувати, що політичний дискурс – форма переконливого (персуазивного) дискурсу, який має виразну маніпулятивну природу. Його специфіка полягає в спрямуванні мовного впливу на адресата з метою змінити його когнітивне сприйняття світу, що, зі свого боку, регулює поведінку та установки адресата щодо намірів мовця [33; 38, с. 520].

Як бачимо, політичний дискурс і статус мови політики в сучасній соціальній і науковій площині залишаються предметом активних наукових обговорень. Так, наприклад, одні дослідники потрактовують мову політики та політичний дискурс як очевидний складник комунікативної практики, тоді як інші – ставлять під сумнів сам факт існування такого феномену. Незважаючи на відмінності в підходах до потрактування такого підходу та поглядів, наразі тривають інтенсивні дискусії щодо визначення місця та значення мови політики в контексті національної мовної системи.

Через політичний дискурс можна побачити, яким чином у різних мовних спільнотах формуються культурні цінності, як здійснюється пропаганда соціальних норм, які елементи мовної картини світу залишаються поза усвідомленням мовців, і як формується концептуальна модель світу, характерна для кожної спільноти.

Кожен суб'єкт у дискурсі має власну унікальну інтерпретацію, і комунікативні форми, які в спілкуванні, визначають його зміст. Аналіз політичного дискурсу включає дослідження комунікативних та номінативних аспектів: хто і яким чином взаємодіє. Політичний дискурс завжди виражається через особистість та водночас стає його частиною.

Відповідно до М. Йогансена та Л. Филлипса політичний дискурс у науковому середовищі залишається міждисциплінарним напрямом, що поєднує різні підходи до дослідження політичних текстів, таких як

дискурсивна прагматика, когнітивний дискурс-аналіз, критичний дискурс-аналіз та інші методи аналізу [72].

Відомий лінгвіст Т. ван Дейк, аналізуючи політичний дискурс, зазначає, що його формують автори, тобто політики. Він пояснює це тим, що практично всі спроби дослідити функціонування політичного дискурсу в комунікації базуються на потрактуванні та аналізі виступів політиків, розмові, дебатів або інтерв'ю в цій галузі [91, с. 12]. Додатково, Т. ван Дейк акцентує увагу на тому, що політичний дискурс у рамках політики та політології розглядається як «форма політичної дії та складова політичного процесу» [91, с. 20]. Загалом, дослідник вважає, що наукові дослідження поняття «політичний дискурс» не варто обмежувати лише аналізом структурних особливостей тексту, а потрібно звертатися до систематичного дослідження контексту [91, с. 15].

Отож, у цьому дослідженні за основу ми приймає визначення політичного дискурсу, запропоноване Т. ван Дейком, який вважає, що політичний дискурс включає все, що говориться політиками, а також будь-яке висловлювання, зроблене з політичною метою. Основними жанрами політичного дискурсу є парламентські дебати, законодавчі акти, гасла, міжнародні угоди, мирні договори та інші тексти [88].

Розглянемо особливості політичного дискурсу, зокрема, його лінгвістичні аспекти. Вивчення політичного дискурсу є важливим завданням, яке потребує аналізу як висловлювань, так і контексту їхньої артикуляції. Розуміння лінгвістичних механізмів, що лежать в основі політичного спілкування, допомагає виявити, як політика формує соціальні реальності та впливає на громадську думку. Аналіз лінгвістичних аспектів політичного дискурсу поглиблює наше розуміння політичних процесів і сприяє критичному сприйняттю інформації з медіа та політичних джерел.

Однією з характерних рис політичного дискурсу є його усна форма та приналежність до галузі ораторського мистецтва. Проте ораторське мистецтво є лише одним зі складників політичного дискурсу, що приховано впливає на його реалізацію.

Ключовою особливістю політичного тексту є також використання системи мовних засобів, які формують у слухачів конкретний політичний образ. Політичні тексти, прагнучи справити враження та переконати аудиторію в правильності певної ідеї, активно застосовують маніпулятивні прийоми [14]. Головна мета політичного дискурсу полягає не в простому описі, а в переконанні: він має викликати намір діяти, підготувати ґрунт для переконання та спонукати до дій [30]. Це пояснює наявність специфічних характеристик політичного дискурсу на всіх мовних рівнях, включно з морфологічним, лексичним і синтаксичним.

Отже, побіжно розглянемо мовні рівні, на яких застосовуються експресивні мовні засоби, а саме: *лексичний рівень; морфологічний рівень; синтаксичний рівень.*

До особливостей синтаксичного рівня політичного дискурсу належить використання простих речень, повторення слів, а також однакових початків і закінчень речень, що сприяє надійному закріпленню інформації у свідомості слухачів. Це зумовлено тим, що політики виступають перед великими аудиторіями з різними рівнями сприйняття, тому їхня мова має бути зрозумілою для всіх. Однак це твердження може не бути актуальним для певних політичних заходів, де вживаються вузькоспеціалізований сленг і формальна мова високого стилю [138]. Усі ці засоби відповідають вимогам до політичного дискурсу: лаконічності, інформативності, спонукальності та оригінальності завдяки використанню експресивних лінгвістичних засобів.

Політичний дискурс часто використовує емоційно забарвлену лексику для створення яскравих повідомлень. Слова з вираженою конотацією дають змогу виділити істотні властивості людей, фактів і явищ [13]. Наприклад, такі слова, як «надихнути», «чудовий», «неприпустимий» однозначно передають оцінку і формують сприйняття.

Деякі дослідники звертають увагу на високий рівень використання професійних термінів, що допомагає створити більш «правдивий» образ політика та робить його висловлювання більш авторитетними. Вони добре

сприймаються слухачами, знайомими з темою, і можуть бути використані в спеціалізованих виданнях та на конференціях.

Окремо слід зазначити активне використання метафор у політичному дискурсі. Метафора є потужним експресивним засобом, який допомагає пояснювати складні політичні концепції, перетворюючи абстрактні ідеї на зрозумілі образи для аудиторії, наприклад, електорату. Вона робить ці концепції доступнішими, допомагаючи швидко передати суть проблеми [4324]. Наприклад, метафора «*боротьба з корупцією*» змальовує корупцію як ворога, з яким необхідно активно боротися. Це сприймається як динамічна дія, що вимагає зусиль та ресурсів, підсилюючи сприйняття корупції як загрози, що потребує рішучих дій і суспільної підтримки.

Фразеологічні звороти значно збагачують політичне повідомлення, роблячи його динамічнішим та жвавішим. Вони передають ідеї та емоції яскраво, додаючи ритмічності висловлюванням [24; 1]. Наприклад, фрази як «*взяти на себе відповідальність*» чи «*прийняти виклик*» формують уявлення про активність і рішучість політика. Також фразеологізми сприяють відчуттю спільності, відображаючи культурні та соціальні цінності суспільства. Політики, використовуючи знайомі вислови, легко встановлюють зв'язок з аудиторією, спонукаючи її до емоційної реакції. Наприклад, фрази «*не втрачати час*» або «*серед нас немає байдужих*» мобілізують громадськість до дій. Отже, фразеологічні обороти є потужним інструментом політичної комунікації, допомагаючи формувати образи, емоції та переконання слухачів.

Часте повторення ключових фраз є ефективним прийомом у комунікації, що акцентує увагу, покращує запам'ятовування та формує емоційний відгук у аудиторії. Повторювані вислови стають символами або гаслами, легко впізнаваними та асоційованими з певними ідеями [13]. Наприклад, фраза «*Ми можемо це зробити*» часто використовується політиками як джерело мотивації, пробуджуючи в людей відчуття єдності та віри в спільний успіх. Таке повторення створює потужний емоційний вплив, активізуючи почуття

солідарності та натхнення, що спонукає аудиторію до дії та підтримки запропонованих ініціатив.

Вибір слів, що викликають сильні емоції, є одним із найефективніших прийомів у риторичі, оскільки він суттєво впливає на думку та ставлення аудиторії [38]. Емоційно забарвлені слова не лише привертають увагу слухачів, але й формують певний настрій, підштовхуючи до конкретних висновків або дій. Наприклад, слова «загроза», «агресія» або «криза» викликають тривогу і страх, змушуючи зосередитися на термінових рішеннях. Натомість, слова «надія», «можливість» або «перемога» викликають позитивні емоції, мотивуючи людей вірити в краще майбутнє. Отож, така лексика допомагає спікеру не лише передати інформацію, а і створити емоційний зв'язок із реципієнтами, впливаючи на їхні переконання та мотивацію [4; 18]. Уміння правильно підбирати слова для різних ситуацій є ключем до створення переконливих аргументів і залучення аудиторії до активної участі.

На морфологічному рівні використовуються ступені порівняння для акцентування важливих характеристик. Наприклад, фрази з такими словами, як «кращий», «найсильніший» або «найдосвідченіший», створюють враження переваги та ефективності [57].

Зазначимо, що аналіз політичних висловлювань та слоганів виявляє їхню важливу роль у політичному дискурсі, оскільки вони виконують різноманітні функції, які допомагають досягати комунікативних цілей і впливати на громадську думку. *Декларативні висловлювання* передають факти або думки, формуючи в слухачів певне розуміння ситуації. Наприклад, фраза «Наша економіка зростає» не лише інформує, а і створює позитивний образ розвитку, сприяючи довірі до уряду. *Імперативні висловлювання* закликають до дії та мобілізують аудиторію. Наприклад, «Голосуйте за зміни!» спонукає до активної участі у виборах. *Запитальні висловлювання*, за свого боку, залучають до обговорення або спонукають до роздумів [1; 48].

Аналіз дискурсивних стратегій є важливим елементом вивчення політичного дискурсу. Дослідники зазначають, що ці стратегії є інструментом

формування громадської думки та управління сприйняттям. Політики, використовуючи різні техніки, можуть впливати на те, як суспільство інтерпретує ситуації та проблеми. Зокрема, вони акцентують увагу на певних аспектах, відволікаючи від інших, менш вигідних тем. Це дає змогу їм контролювати суспільну думку і визначати пріоритети громадської дискусії. Наприклад, під час виборчої кампанії акцент на темі безпеки може відвернути увагу від економічних проблем, таких як безробіття чи інфляція, створюючи враження, що питання безпеки є найактуальнішим.

Низка досліджень зосереджує увагу на використанні політиками «фреймів» для переосмислення тієї чи тієї соціальної чи громадської проблеми. Фреймінг – це техніка, яка передбачає подання проблеми в такому контексті, що змінює її сприйняття. За допомогою зміни мови або контексту можна маніпулювати тим, як громадськість розуміє і реагує на певні явища. Наприклад, замість використання слова «бідність» політики можуть вживати термін «потреба», який звучить менш негативно і створює враження про можливість допомоги або розвитку, а не лише як про проблему. Такий підхід дає змогу створити більш оптимістичний настрій і уникнути негативних конотацій, пов'язаних із терміном «бідність». Отже, використання дискурсивних стратегій дає змогу політикам не лише керувати потоком інформації, але й формувати сприйняття подій і впливати на емоційні реакції аудиторії. Ці техніки є основою для ефективної політичної комунікації, спрямованої на досягнення результатів і підтримку політичних цілей.

Вивчення лінгвістичних аспектів політичного дискурсу дає змогу як аналізувати, як політики формулюють свої ідеї, так і розуміти, як такі ідеї сприймаються суспільством. Політичний дискурс – це не просто засіб передачі інформації, а й потужний інструмент формування громадської думки та впливу на поведінку громадян.

1.1.3. Жанрові особливості передвиборчих промов

У контексті нашого дослідження зауважимо, що розуміння поняття *жанру* відіграє важливу роль при аналізі та розумінні особливостей

політичного дискурсу. У різних підходах до вивчення жанрового розмаїття акцент робиться на тому, що жанр є стійкою формою висловлювання, характерною для певної галузі застосування мови. Так, відповідно до «Літературознавчої енциклопедії», *жанр* (фр. *genre*, від лат. *genus*: рід, плем'я) – це «тематичний, технічно усталений тип художньої творчості, специфічний для кожного різновиду мистецтва, які визначається своєрідністю зображення» [15].

Загалом, систематизуючи вітчизняні та зарубіжні концепції жанру та розвідки, виконані в цьому річищі (зокрема, роботи С. Давидович, Т. Кушнірової, Л. Шулінової та інших), можна зробити висновок, що *жанр* є складною культурно-мистецькою категорією, яка еволюціонує під впливом соціально-історичних умов, змін у естетичних вподобаннях та індивідуальних авторських стилів. Загалом науковці зауважують, що жанр відрізняється цілісністю композиції, тематики і стилю, деякі дослідники описують стиль як систему динамічного врівноваження між різними параметрами тексту, а також між композиційними й тематичними складовими [31, с. 210;]. Основою для вивчення особливостей тексту виступає те, що жанр розглядається як історично сформований і розвинений тип літературного твору (будь то художній, публіцистичний, науковий чи інший).

Отож, жанри формуються під впливом специфіки комунікації в конкретних соціальних контекстах, що визначає їхні структурні та стилістичні особливості. Вони відображають особливості взаємодії учасників та залежать від цілей, умов та завдань, які стоять перед ними в процесі спілкування.

З огляду на те, що для оформлення жанру необхідною умовою є узагальнення творів тієї чи тієї галузі в окремі класи чи категорії за критерієм наявності будь-яких певних характеристик (тематика, стиль, техніка виконання, лінгвістичні особливості тощо), то до ключових характеристик політичного дискурсу можна віднести: тематичну спрямованість тексту, що визначається його зв'язком із політичною галуззю; утвердження інтересів політичних учасників та боротьба за владу як головну мету політичного

дискурсу; наявність мовної ситуації, у рамках якої проявляються особливості жанру політичного дискурсу.

Так, дослідники в галузі політичної комунікації пропонують різні класифікації жанрів політичного дискурсу, ґрунтуючись на різноманітних параметрах та критеріях. Зокрема, при порівнянні усної та письмової форм реалізації політичного дискурсу можна виділити: жанри **усного** мовлення, такі як *виступи на мітингах, доповіді, бесіди, дебати, інтерв'ю* та інші; жанри **писемного** мовлення, включно з *програмами, листівками, газетними статтями, листами до політичних лідерів, історичними довідками* тощо.

При аналізі монологічних та діалогічних форм комунікації розрізняють: *монологічні жанри*, такі як *радіозвернення та газетні статті*; *діалогічні жанри*, наприклад, *дискусії, дебати та переговори*.

Крім того, жанри політичної комунікації можна класифікувати за обсягом інформації, що передається: *малі жанри*, такі як *гасла, слогани, мовлення*; *середні жанри*, такі як *виступи на мітингах чи парламенті, листівки, газетні статті*; *великі жанри*, включаючи *партійні програми, політичні доповіді, книги з політичної публіцистики*.

Загалом, у якості висновку щодо питання про жанрову градацію політичного дискурсу варто зазначити, що зараз у науковому полі не представлено достатньо універсальної жанрової класифікації політичного дискурсу.

Хоча класифікація політичного дискурсу ще перебуває на етапі розвитку, одним із найбільш досліджуваних жанрів є *політична промова*. Це пояснюється тим, що промови, особливо в контексті політичних кампаній, мають важливе значення для комунікації між політиками та громадськістю. Промова слугує інструментом не лише для передачі інформації, а і для формування громадської думки та управління суспільними настроями.

Промова є потужним інструментом впливу на аудиторію, і ця особливість особливо виражена в політичному дискурсі. Часто вважається, що вивчення політичного дискурсу зосереджується на мовних засобах, які

використовуються для маніпуляції думками. Політична промова, зокрема, і передвиборча, є формою висловлювання, у якій люди передають свою позицію, викладають ідеї та пропозиції, пов'язані з внутрішніми справами країни і її міжнародними відносинами. Наукові дослідження довели, що для створення позитивного образу партії в суспільстві та забезпечення сприятливих умов для її подальшого розвитку, спікер майстерно застосовує певні мовні прийоми та стратегії.

Передвиборчі промови є одним із найважливіших інструментів політичної комунікації, що мають на меті впливати на думки, переконання та поведінку виборців. Цей жанр політичного дискурсу відрізняється своєю структурою, стилем та риторичними прийомами, спрямованими на досягнення певних комунікативних цілей. Особливу увагу в передвиборчих промовах приділяють формуванню позитивного іміджу кандидата, мобілізації підтримки, а також створенню емоційного зв'язку з аудиторією.

У контексті роботи варто коротко та побіжно проаналізувати ключові риси жанру передвиборчих промов, його лексико-граматичних та стилістичних особливостей, а також стратегічні прийоми, які допомагають ефективно транслювати політичні меседжі до електорату, того чи того соціального прошарку суспільства та виборців.

Проте зауважимо, що деякі дослідники зазначають, що для вивчення та аналізу політичних промов виявляється недостатнім застосування лише лінгвістичних методів, а для більш повних результатів варто застосовувати психологічний, семіотичний та риторичний інструментарій.

У нашій роботі під політичними та передвиборчими промовами будемо розуміти особливий вид публічної промови, що має багату історію, головною метою якої є досягнення політичних цілей шляхом впливу на аудиторію для спонукання до певних дій або їхнього бойкоту. Дослідники виділяють дві основні форми будь-яких промов: *усну* та *письмову*. Так, *усна* форма відрізняється тим, що дає змогу швидко налагодити контакт між учасниками комунікації, тоді як *письмова* характеризується високим рівнем

структурованості та обміркованості. Усні політичні промови включають передвиборчі *агітаційні виступи*, *звітні промови політиків*, *щорічні звернення президентів* тощо. Письмові форми охоплюють *політичні ноти*, *письмові звернення до окремих адресатів*, *політичні звіти* тощо [29].

Зауважимо, що політична промова має багато жанрів, кожен із яких має спиратися на раціональний підхід, зважаючи на особливості аудиторії. Основним завданням мовця є вміння наводити переконливі аргументи, що підтримують його позицію в очах слухачів, з огляду на інтереси та принципи соціальних груп, до яких він звертається.

Головна мета політичної промови – вплив на слухача або адресата в процесі комунікації. Це пояснює деякі особливості таких промов, зокрема використання простих конструкцій для забезпечення доступності повідомлення для широкої аудиторії.

Отож, політична промова, особливо передвиборча, є потужним засобом впливу на аудиторію. Вона базується на сукупності риторичних прийомів, які допомагають політикам не лише донести свої ідеї, але й переконати виборців підтримати їх. Однією з важливих характеристик таких промов є використання емоційно-забарвленої лексики, яка надає промові драматизму і змушує слухачів звертати увагу на ключові моменти.

До жанрових особливостей політичних, зокрема, і передвиборчих промов відносять високий рівень використання емоційно-забарвленої та експресивної лексики. Така лексика додає промові більшої виразності, підсилює її драматичність і змушує слухачів звертати увагу на конкретні аспекти та інформацію.

Хоча емоційно-забарвлена лексика допомагає створити емоційний вплив на аудиторію, але цього недостатньо для повної переконливості виступу. Щоби підкріпити свої слова фактами, політики звертаються, наприклад, до статистичних даних, що додає вагомості їхнім аргументам. Статистичні дані використовуються для підтвердження фактів і тверджень, які політик озвучує під час свого виступу.

Окрім емоцій та фактів, важливу роль у побудові політичних промов відіграють риторичні прийоми, зокрема, паралельні конструкції. Вони акцентують увагу на ключових моментах, таких як події, особистості або час, що допомагає зробити повідомлення більш виразним і логічно послідовним. Вони можуть проявлятися у вигляді особових і безособових речень, активних і пасивних зворотів, підрядних означальних речень та інших структур.

Політики прагнуть звертатися до всієї нації, створюючи відчуття єдності, і використовують займенник «ми», щоби показати свою приналежність до народу. Цей підхід сприяє ідентифікації аудиторії з політиком, оскільки політичні діячі часто уникають виокремлення себе, акцентуючи на спільності.

Для додаткової динаміки і стилістичної привабливості політичні промови насичуються атрибутивними конструкціями. Вони надають промові гнучкості й дають змогу говорити про складні речі зрозуміло та яскраво.

Аналізуючи синтаксичні особливості, можна зазначити, що політичні промови характеризуються простими синтаксичними конструкціями для кращого сприйняття.

Отож, політична промова, особливо передвиборча, є важливим жанром політичного дискурсу, оскільки вона слугує інструментом не лише для передачі інформації, але і для формування громадської думки та впливу на виборців. Використання емоційно-забарвленої лексики додає промовам експресивності, підсилюючи емоційний вплив на слухачів та привертаючи їх увагу до ключових моментів. Це підкреслює важливість створення емоційного зв'язку між оратором / спікером і аудиторією.

Водночас, аргументація в політичній промові часто підкріплюється статистичними даними, що додає достовірності твердженням і посилює переконливість. Паралельні конструкції, які використовуються для підкреслення важливих аспектів, допомагають політикам структурувати свої думки, роблячи їхні меседжі більш логічними і зрозумілими.

Отже, політична промова є багатофункціональним засобом впливу, який поєднує емоційні, фактичні й риторичні елементи для досягнення ефективної комунікації з аудиторією. А з огляду на велику різноманітність лінгвістичних засобів і прийомів публічний політичний виступ є яскравим прикладом ораторської мови, що виконує головну функцію впливу на думки, почуття та настрої народу.

1.2. Когнітивні дослідження дискурсу. Моделювання концепту. Поняття семантичної мережі

1.2.1. Загальні положення когнітивної лінгвістики та її роль у вивченні дискурсу

Когнітивна лінгвістика досліджує, як мова відображає мислення та знання, а також взаємодіє з когнітивними процесами, формуючи уявлення про світ. Вона орієнтована на вивчення того, як мова відображає структуру мислення та знань, а також на те, яким чином мовленнєві явища та форми взаємодіють із когнітивними процесами, формуючи уявлення про світ у свідомості людини.

З огляду на це, когнітивна лінгвістика займає центральне місце в дослідженні дискурсу, оскільки саме дискурс є тією формою мовленнєвої діяльності, що передає не лише інформацію, але й суб'єктивні знання, оцінки, культурні та соціальні стереотипи. За допомогою когнітивних методів аналізу дискурсу можливо досліджувати глибинні когнітивні структури, які забезпечують створення та сприйняття мовленнєвих актів у різних контекстах. Важливим аспектом таких досліджень є виявлення концептів, метафоричних моделей та фреймів, що допомагають зрозуміти, як відбувається когнітивне структурування інформації в процесі мовної комунікації.

Проте зазначимо, що в сучасній лінгвістиці реальне використання мови позначається поняттям «дискурс». Дискурс є поєднанням мовної діяльності як процесу та її кінцевого продукту – тексту. Текст, зі свого боку, входить до дискурсу як його важлива частина. Сам текст є статичним об'єктом, що

виникає під час мовної активності. Він може існувати в письмовій формі – у вигляді послідовності графічних знаків – або в усній, як звуковий сигнал, який можна зберегти, наприклад, аудіозапису. Крім самого тексту, дискурс включає динамічні процеси його створення та сприйняття, що відбуваються в часі.

Отже, розгляд загальних положень когнітивної лінгвістики є необхідним для більш глибокого розуміння того, як мова й дискурс відображають людські знання і структуру мислення, що зі свого боку сприяє формуванню нових підходів до аналізу дискурсивних практик та їхньої ролі в когнітивному розвитку особистості.

Когнітивна лінгвістика як напрям почала оформлюватися у 1980-х роках на теренах Північної Америки та Західної Європи. Цей напрям насправді вужчий, ніж загальний спектр досліджень взаємозв'язку мови з когнітивною системою. У лінгвістиці сьогодні під «когнітивною лінгвістикою» та «когнітивним підходом» часто розуміються дослідження категорій, лексичної семантики, метафор та інших явищ, які спрямовані на збереження та передачу інформації в мові. Більшість досліджень у цій галузі зосереджена навколо двох найбільших шкіл, пов'язаних з іменами Дж. Лакоффа та Р. Лангакера, які об'єднані загальним принципом когнітивного підходу, викладеного вище [75].

Теорія, представлена в роботах Дж. Лакоффа, стверджує, що мислення та концептуалізація (мовна семантика людини) в основному метафоричні, тобто ґрунтуються на переосмисленні простих понять людського досвіду. Теорія Р. Лангакера охоплює деякі дискурсивні процеси, але, як і теорія Лакоффа, зосереджена на аспектах мови, які спрямовані на довгострокове зберігання інформації у свідомості людини.

Зазначимо, що термін «когнітивний» нерідко вживається надто узагальнено, адже він може означати системи інтелекту, відповідальні за обробку інформації, такі як пам'ять, увага та категоризація. Майбутнє лінгвістики пов'язане з тим, наскільки вона враховуватиме когнітивно-психологічні та нейропсихологічні дані, як у «нейронній теорії мови» Дж.

Фелдмана та Дж. Лакоффа, яка прагне зрозуміти, як мозок формує мислення та мову.

Отже, когнітивний підхід до дискурсу підкреслює тісний взаємозв'язок між дискурсом та когнітивними процесами (свідомістю). Основною тут є відома ідея, яка полягає в ідеї розглядати дискурс як одночасно процес та продукт людської пізнавальної діяльності (або когніції). Водночас мовна когніція оцінюється із двох різних сторін.

З одного боку, низка когнітивних явищ – таких як оперативна пам'ять, увага, активація, свідомість – підтримує використання мови в реальному часі. Ці явища можна назвати динамічними, і їхній аналіз у дискурсі допомагає зрозуміти механізми побудови та сприйняття мови.

З іншого боку, у дискурс-аналізі також важливі когнітивні феномени, які пов'язані не з безпосереднім функціонуванням мови, а з її роллю в зберіганні та організації інформації. Сюди дослідники відносять довготривалу пам'ять, систему категорій, категоризацію, структуру уявлення знань, лексикон тощо.

Продукти когнітивних процесів, які реалізуються свідомістю, виражаються в мові опосередковано. Між об'єктами реальності та їхньою мовною реалізацією формується проміжна когнітивна структура – концептуальна картина світу. У контексті представленої роботи – це система концептів, яка, з одного боку, створює цілісний образ світу і відбиває внутрішній досвід людини, з другого – може виражатися в мовних формах.

Так, вербальною формою об'єктивізації концептуальної картини світу є *мовна картина світу*, у якій реалізуються різні рівні світосприйняття у формі специфічних мовних типів: так, продукти повсякденної когніції представлені в наївній мовній картині світу, закріпленій у звичайній мові, а наукове та філософське мислення відображено в науковій та філософській.

Отож, *мовна картина світу* являє собою набір системних вербальних компонентів, які об'єктивують продукти пізнання, виключає діяльнісний підхід до мови, тобто пряму когнітивну реалізацію в мові. Цю функцію виконує дискурс, що виконує своєрідну роль між простору між системою мови

та мовною реалізацією [6]. Дискурс поєднує властивості мови (лексика та граматики) та мови (ситуації, стратегії, інтенції тощо).

Чіткої класифікації мовних картин світу на сучасному етапі не представлено в науковій площині, так, наприклад, кожний тип мовної картини світу може містити елементи іншої мовної картини. Отже, опосередковане вираження різних картин світу, чи рівнів свідомості, реалізується через типи дискурсу: повсякденне сприйняття – у побутовому дискурсі; наукове знання – у дискурсі лекцій та доповідей; міфологічне – в епосах та міфах; релігійне – у сакральних текстах; художнє – у поетичному дискурсі. Деякі дослідники зазначають, що ця функція дискурсу, пов'язана з його здатністю конструювати специфічні образи світу [6].

Важливим аспектом когнітивної природи дискурсу є такі категорії як: структура знань та лексикон, що організовують інформацію.

Базовою одиницею таких структур є концепт, який визначається як «оперативна змістовна одиниця (...) картини світу». Концепти є опорними елементами дискурсу, концентруючи навколо себе зміст.

Варто зазначити, що особливу роль концепти відіграють у філософському дискурсі. Науковці зазначають, що філософія, як семіотична система, розглядає не факти, а категорії мислення та мови, що формує основу філософського дискурсу.

У філософському дискурсі базові елементи картини світу, представлені у формі категоріальних концептів або доменів, отримують можливість об'єктивного аналізу, що дає змогу розкрити їх онтологію, тобто причини виникнення, тип, суб'єкт та об'єкт дії, способи вимірювання та об'єкти для порівняння. Отже, дискурс проявляється як статична та одночасно динамічна освіта – структура, формування та функціонування якої залежать від когнітивних процесів, пов'язаних із мовною та мовленнєвою діяльністю. З одного боку, він є вербальним виразом пізнання світу специфічним рівнем свідомості; з іншого – сам створює лінгвоментальний простір, у якому концепти перебувають у тісному взаємозв'язку. Моделювання цих

взаємозв'язків через концептуальну матрицю доменів дає змогу прояснити онтологічну природу базових понять, відбиваючи дуальність людського сприйняття світу.

Отож, когнітивна лінгвістика відкриває нові можливості для глибокого аналізу дискурсу, зосереджуючи увагу на тому, як мова відображає структуру мислення та світогляд мовців. Вивчаючи зв'язок між мовою і когнітивними процесами, когнітивна лінгвістика дає змогу дослідити, як знання, емоції та культурні уявлення формують мовну картину світу. Концепції метафоричності мислення, онтологічної структури та когнітивної категоризації надають ефективні інструменти для аналізу різних типів дискурсу. Таким чином, когнітивний підхід до мови дає змогу не лише вивчати лінгвістичні явища, а й розуміти глибші когнітивні процеси, які стоять за ними, що робить його надзвичайно цінним у сучасних дослідженнях дискурсу.

1.2.2. Визначення концепту та його значення в когнітивній лінгвістиці

Концепт є одним із центральних понять у когнітивній лінгвістиці, що відображає складний процес пізнання світу через мовні категорії. У сучасних дослідженнях концепт розглядається не лише як мовна одиниця, а як когнітивний феномен, що об'єднує знання, емоції, культурні й соціальні аспекти, які людина привносить у процес комунікації. Концепти, за своєю суттю, є своєрідними «блоками» мислення, завдяки яким відбувається осмислення та структурування навколишнього світу.

Розуміння концепту є важливим для когнітивної лінгвістики, оскільки він дає змогу дослідити, як у свідомості людини формуються категорії, що впливають на мовленнєву поведінку, а також виявити взаємозв'язок між мовою та мисленням. Концепти створюють своєрідні ментальні каркаси, або фрейми, що забезпечують процеси розуміння, пам'яті, уяви й комунікації, а також відіграють вирішальну роль у формуванні індивідуального та колективного світогляду. Отож, визначення концепту та аналіз його функцій сприяють не лише глибшому розумінню мовних процесів, а й дають змогу

пояснити когнітивні основи, на яких будується сприйняття реальності та комунікативна взаємодія.

Центральне поняття сучасної когнітивістики – «концепт» – набуло широкого поширення в науковому середовищі, хоча його тлумачення варіюється в різних дослідників. Фахівці визначають та потрактовують його по-різному: як уявлення; як інваріант значення лексеми; як ключове слово культури [92]; як знання про об'єкт у всіх його зв'язках і відношеннях; як зміст поняття незалежно від конкретно-мовної форми його вираження та інші трактування.

Так, у «Словнику іншомовних слів» за редакцією О. С. Мельничука розміщено такі значення: «концепт (від лат. *concretus* – думка, поняття) – 1) у логіці – смислове значення знака (імені). 2) загальна думка, формулювання» [39].

Дослідник В. Ф. Старко у своїх працях зазначає: «Концепти, на відміну від понять, можуть включати аксіологічний складник. До концепту ми зараховуємо не лише набір необхідних і достатніх ознак, пов'язаний тільки з правильним називанням чи також із сутністю речі, а ще набір певним чином структурованих, повторюваних, стабільних асоціативних ознак» [41, с. 30].

За визначенням А. М. Приходька, концепт виступає складним когнітивно-оцінним явищем, що відображає специфіку етнічного сприйняття певного елемента навколишньої дійсності. Дослідник підкреслює, що концепт – це багат шарова структура, де поняттєва основа проходить крізь призму етнопсихологічної оцінки та нерозривно переплітається з лінгвокультурним аспектом. У контексті когнітивно-дискурсивного підходу до вивчення мови концепт розглядається не просто як поняття, закріплене мовним знаком, а як комплексний етносоціолінгвокультурний феномен, що відображає особливості національного світосприйняття [32, с. 213].

У своїх дослідженнях О.О. Селіванова зазначає, що *поняття* є ключовим компонентом у структурі *концепту* та виступає його ядром. Концепт постає як комплексна інформаційна структура, що включає не лише

поняттєве ядро, а й інші когнітивні елементи: уявлення, гешталти, асоціативно-образні та оцінно-емотивні складники. Отже, концепт є більш широкою ментальною одиницею, що інтегрує різні аспекти пізнавальної діяльності людини [34, с. 413].

Дж. Лакофф та М. Джонсон вважають концепт центральним елементом процесу категоризації. У своїй праці *«Метафори, якими ми живемо»* вони стверджують, що концепти в багатьох випадках створюються через метафори, які формують нашу свідомість та культурну ідентичність [75]. Дж. Лакофф також підкреслює важливість «образних схем» у когнітивній лінгвістиці. Учений вважає, що концепти часто формуються на основі фізичного досвіду і ґрунтуються на простих схемах (як-от «вгору-вниз», «всередині-зовні»), які використовуються для складніших абстрактних концепцій. Ці образні схеми впливають на нашу здатність розуміти абстрактні концепти через конкретні фізичні відчуття.

Анна Вежицька вважає, що концепти тісно пов'язані з мовою та культурою, і саме через мову ми маємо доступ до внутрішнього змісту концептів. Наприклад, концепт «душі» в різних культурах може сильно відрізнятись через різницю у світогляді та лексичних ресурсах [92].

Отож, зазначимо, що науковці одностайні щодо нерозривного зв'язку між мовою та культурою, проте питання про роль мови у формуванні концепту залишається дискусійним. Ця неузгодженість пояснюється комплексною природою концепту, який містить не лише поняттєву основу, але й соціо-психо-культурний компонент. Останній не просто осмислюється, а емоційно переживається носіями мови, включно з асоціаціями, емоційними реакціями, оцінними судженнями, національно-специфічними образами та культурними конотаціями.

Незважаючи на різні підходи до визначення концепту, дослідники сходяться в тому, що це дискретна, семантично насичена одиниця мислення чи пам'яті, яка відображає культурні особливості народу. Отже, концепт як багатовимірне утворення поєднує: емоційні та раціональні компоненти;

конкретні та абстрактні елементи; універсальні та етноспецифічні характеристики; загальнонаціональні та індивідуально-особистісні риси.

Додатково зазначимо, що дослідник О.М. Шевченко в розвідці «Методи дослідження концептів» виділяє 5 основних підходів до розуміння терміну «концепт» у площині сучасної когнітивної лінгвістики та лінгвоконцептології [47, с. 386]: 1) З позиції лінгвокогнітивного підходу, концепт розглядається як компонент ментально-психологічних ресурсів свідомості та являє собою багатовимірну смислову структуру, що включає ціннісний, образний та понятійний аспекти. Це фундаментальна одиниця, через яку людина сприймає та осмислює навколишній світ; 2) Лінгвокультурологічний напрям розглядає концепт як ключовий елемент культури, її квінтесенцію. Згідно із цим баченням, концепт постає як семантичне утворення із чітко вираженою етнокультурною специфікою, що відображає особливості світосприйняття конкретного етносу та формує цілісну систему уявлень про різні явища у свідомості носіїв певної культури; 3) Логічний підхід зосереджується на вивченні концептів через застосування логічних методів аналізу, абстрагуючись від їхньої мовної форми. 4) Семантико-когнітивний напрям досліджує лексико-граматичну семантику мовних одиниць як головний інструмент розуміння змісту концептів, що дає змогу моделювати шлях від мовної семантики до концептосфери; 5) філософсько-семіотичний підхід концентрується на вивченні знакової природи концепту через призму когнітивних засад. Така багатогранність і комплексність концептів спонукала науковців до створення різноманітних класифікацій цього феномену, базуючись на різних критеріях аналізу.

Попри широкий спектр трактувань, у науковому середовищі сформувався консенсус щодо розуміння концепту як особливої лінгвокогнітивної одиниці, яка, хоч і функціонує в ментальному просторі свідомості, знаходить своє втілення через мовні засоби. Багатоаспектність природи концепту зумовила появу численних класифікацій, що базуються на

різноманітних критеріях, включаючи способи вираження, походження та структурну організацію.

Висновки до розділу 1

Розділ присвячений оглядовому аналізу низки базових питань у галузі дискурсології та концептології, зокрема, увагу зосереджено на понятті дискурсу та концепту. Так, у роботі вказується, що дискурс сприймається як міждисциплінарне поняття, що поєднує аспекти лінгвістики, когнітивної психології, соціології та інших наук. Розділ охоплює широкий спектр визначень та підходів до вивчення дискурсу, що підтверджує його складність та різноманітність. Це дає змогу розглядати дискурс як динамічне явище, що включає як мовні, а й когнітивні й культурні складники, що особливо актуально для політичної сфери, у якій дискурс формує сприйняття політичної реальності.

Певну увагу в роботі зосереджено на особливостях та функціях політичного дискурсу. Політичний дискурс постає потужним інструментом впливу на громадську думку та формування соціальних норм. Розділ наголошує на тому, що дискурс політики функціонує не лише як комунікативний інструмент, а і як механізм маніпуляції, з одного боку, і консолідуючий чинник – з іншого. Це наголошує на важливості ретельного аналізу політичних висловлювань для виявлення прихованих мотивів та стратегій впливу на електорат.

У рамках представленого дослідження наголошується на унікальності жанру передвиборних промов, які спрямовані на створення позитивного іміджу кандидата, мобілізацію підтримки та встановлення емоційного зв'язку з аудиторією. Політичні промови насичені риторичними прийомами, що включають емоційно забарвлену лексику, паралельні конструкції та специфічні синтаксичні структури. Використання цих прийомів робить політичну мову більш переконливою та ефективною.

Когнітивний підхід розглядає дискурс як процес та продукт пізнавальної діяльності, у рамках якого формуються концептуальні моделі світу, характерні для певних культур та соціальних груп. Дискурс служить посередником між системою мови та її реалізацією, формуючи специфічні образи та способи мислення. Аналіз когнітивних елементів дискурсу, таких як фрейми та метафоричні моделі, розкриває механізми конструювання соціальної реальності та переконань, що дає змогу глибше зрозуміти, як політичні послання впливають на сприйняття та встановлення аудиторії.

У другому підрозділі побіжно проаналізовано поняття концепту. Указано, що концепти в когнітивній лінгвістиці розглядаються як ключові одиниці, що відображають структуру знань та мислення, на основі яких людина сприймає та розуміє світ. Вони формуються в процесі взаємодії мовних і когнітивних процесів, зберігаючи в собі як культурні, так і соціальні стереотипи. Концепти допомагають структурувати інформацію та відіграють важливу роль у комунікації, забезпечуючи обмін не лише об'єктивними даними, а й суб'єктивними уявленнями, емоціями та оцінками, що особливо значимо в дискурсивних практиках, таких як політичні промови.

РОЗДІЛ 2

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СТРУКТУРИ КОНЦЕПТУ *АМЕРИКА (США)* У ПЕРЕДВИБОРЧОМУ ДИСКУРСІ КАМАЛІ ГАРРІС ТА ДОНАЛЬДА ТРАМПА

2.1. Загальна характеристика концепту *АМЕРИКА (США)* у політичному дискурсі

Концепт *АМЕРИКА (США)* є одним із найбільш багатограних та важливих у сучасній культурній і політичній картині світу. Цей концепт не лише відображає географічне місцезнаходження країни, а і включає в себе широкий спектр уявлень, асоціацій та символів, що склалися у свідомості багатьох народів. Упродовж століть США формувалися як країна, що поєднала в собі різноманітні культурні, релігійні та соціальні впливи, що, зі свого боку, знайшло відображення в мовних образах та ідіомах, пов'язаних з «Американою». Вивчення цього концепту дає змогу зрозуміти глибші культурні особливості, соціальні ідеали та стереотипи, що склалися як в американському суспільстві, так і в міжнародній свідомості. Розгляд концепту *АМЕРИКА* в рамках лінгвокультурологічного аналізу сприятиме глибшому розумінню взаємозв'язків між мовою та культурою, розкриваючи специфіку національної концептосфери, яка відображає унікальний американський спосіб мислення, цінності та ідеали громадян.

Актуальність аналізу концептів, пов'язаних із номінацією країн, зумовлена необхідністю глибокого дослідження національно-специфічних концептів як невід'ємних складників концептосфери певної нації. Кожна країна несе в собі унікальний набір уявлень, цінностей, історичного досвіду, який відображається в мовних засобах, що використовуються для її номінації. Сучасна лінгвістика проявляє значний інтерес до вивчення того, як мова відображає етнічну специфіку менталітету, що характерний для різних культур, а також досліджує особливості когнітивних процесів, які лежать в основі номінації країн. Це дає змогу виявити, як ті чи ті елементи національної

культури, історії та світосприйняття віддзеркалюються в мові, створюючи цілісне бачення національного образу світу, що особливо актуально в умовах глобалізації та міжкультурного діалогу.

Мовним концептом ми називаємо семантичну категорію, що діє в системі логічних відношень і становить вербалізоване вираження певного культурного контексту з усім розмаїттям супровідних значень, уявлень і асоціацій, який є елементом концептуальної картини світу. *Концепт* має динамічну сутність, він здатний поповнюватися, змінюватися та відбивати людський досвід.

Національна картина світу США – це складний утвір ментальних одиниць (концептів, інтенцій, образів, символів, цінностей тощо), що належить до політичної сфери комунікації. У наукових розвідках та джерелах часто зазначається, що ядром концепту АМЕРИКА є поняття «американська мрія», що теж еволюціонувало впродовж історії.

Важливість дослідження концепту АМЕРИКА саме в мові політиків, зокрема, президентів, полягає в тому, що політична риторика віддзеркалює ключові національні цінності, символи та стереотипи, які формують свідомість суспільства. Політичні промови, будучи публічними й маючи значний вплив на масову свідомість, несуть у собі структуровані ідеї, пов'язані з концептом АМЕРИКА, а також демонструють, як саме ці ідеї еволюціонують відповідно до історичних подій і змін у суспільних настроях. Наприклад, поняття «Американська мрія» постає як головна ідея, що визначає не лише національну самоідентичність, а і стає важливим елементом політичної комунікації. Риторика політичних лідерів будується навколо концептів справедливості, свободи, прогресу, що допомагає підсилити емоційний зв'язок із громадянами й закріпити у свідомості загальну схему моделі світу, вкорінену в національній картині світу США.

Аналіз композиційно-мовленнєвих елементів промов американських політиків, можновладців та президентів свідчить, що є певна схема загальної моделі світу, вкоріненої у свідомості американців. Ця схема зазвичай

відображає традиційне уявлення американців про добро та зло, де справедливість і добро неодмінно перемагають.

Структура концепту АМЕРИКА є багаторівневою системою, що включає в себе сукупність різноманітних ознак, серед яких образні, інтерпретаційні, ціннісні, понятійні, історичні, енциклопедичні, асоціативні, загальнонаціональні, групові, регіональні, когнітивні та інші аспекти. Кожен із цих компонентів допомагає сформувати цілісне розуміння «Америки» як складного культурного, політичного, соціального та ідеологічного утворення. Центральними елементами ядра концепту є такі ключові поняття, як «*супердержава*», що підкреслює економічну, політичну і військову потужність країни; «*американська мрія*» як символ індивідуального успіху й можливостей, що передбачає рівність шансів для всіх; та «*багатонаціональність*», що втілює культурне розмаїття і відкритість США до представників різних націй та етносів.

На периферії концепту АМЕРИКА розміщені поняття «*індивідуалізм*», що акцентує увагу на свободі особистості та значущості індивідуальних зусиль, та «*патріотизм*», що виражає глибоку повагу до національних символів, демократичних цінностей і готовності до захисту своєї держави. Така багатовимірна структура концепту АМЕРИКА дає змогу дослідникам вивчати, як елементи національної культури, історії, соціальної ідентичності відображаються в мовленні, яке використовується для опису США, а також як це мовлення впливає на формування уявлень про країну в міжнародній спільноті.

Мовне відображення концепту АМЕРИКА в політичних промовах, зокрема в риториці політиків та президентів США, має свої особливості. Ці промови, як правило, насичені емоційно забарвленою лексикою, метафорами [46, с. 10], синонімами, гіперболами та евфемізмами. Наприклад, для підкреслення сили та єдності держави використовуються яскраві образи на зразок «країни нескінченних можливостей» або «землі свободи», що асоціюються з позитивними, надихаючими ідеалами, які підтримують ідею

американської національної унікальності. Крім того, у промовах можна побачити часте звернення до таких концептів, як «надія», «прогрес» і «свобода», що дає змогу формувати оптимістичну картину, сповнену віри в майбутнє. Ці концепти служать для створення ідеологічного підґрунтя і виконують функцію мобілізації національної єдності.

Багато промов побудовано за типовою схемою: *Президент (герой) + негативні обставини (перепони) у політиці → зусилля (зовнішня політика) = результат / зміни (винагорода)*. Ця схема дає змогу використовувати популярну нарративну модель, що зображує президента як героя, який, долаючи труднощі, робить усе можливе заради покращення життя нації і досягнення стратегічних цілей на міжнародній арені. Наприклад, у сучасних промовах американських політиків часто зустрічаються згадки про «боротьбу з тероризмом», «захист демократії» або «економічне відродження», які створюють образ сильного лідера, що забезпечує захист та розвиток своєї країни навіть у непростих умовах.

У результаті проведеного аналізу низки наукових розвідок та політичних промов американських політиків різного рівня було встановлено, що концепт АМЕРИКА є надзвичайно багатограним та багаторівневим феноменом, який охоплює сукупність образів, символів, асоціацій, цінностей та ідей, що глибоко вкорінені у свідомості як американців, так і представників інших націй. Його структура складається з ядра та периферії, де основні ідеї на кшталт «супердержави», «американська мрія», «багатонаціональність» підкреслюють унікальні риси США, а вторинні елементи, такі як «індивідуалізм» та «патріотизм», посилюють образ країни як держави з високим рівнем свободи та соціальної відповідальності громадян.

А значущість концепту АМЕРИКА особливо яскраво проявляється в політичних промовах американських президентів, що є важливим інструментом формування національної картини світу та зміцнення ідентичності. Мовна репрезентація цього концепту в промовах президентів відзначається широким використанням емоційно забарвленої лексики,

багатою метафорикою та риторичними прийомами, які слугують для створення позитивного образу країни та підтримки у свідомості громадян ідеалів «американської мрії». Використання таких нарративних структур, як образ президента-героя, який долає перепони на шляху до досягнення національних цілей, формує в громадськості почуття гордості та впевненості в майбутньому.

Отже, концепт АМЕРИКА в політичному дискурсі не лише виконує функцію комунікації національних цінностей, а і є інструментом створення колективного уявлення про американську націю та її місію у світі. Це підтверджує значущість риторики президентів у відображенні та формуванні загальної моделі світу, вкоріненої у свідомості громадян, де «американська мрія» постає як символ досягнень і можливостей, «супердержава» як доказ сили та впливу, а «багатонаціональність» – як основа культурної відкритості та толерантності.

Отже, дослідження концепту АМЕРИКА в контексті політичного дискурсу дає змогу не лише глибше зрозуміти специфіку національної концептосфери США, а й виявити роль мовних засобів у підтримці культурної та ідеологічної єдності нації, особливо в періоди соціальних змін або міжнародної напруги. Це, зі свого боку, надає перспективи для подальшого вивчення ролі риторики у формуванні національної самоідентифікації та збереженні загальнодержавних ідеалів.

2.2. Структура концепту АМЕРИКА (США) у передвиборчому дискурсі К. Гарріс

Вивчення концептуальних структур у передвиборчому дискурсі є надзвичайно важливим для розуміння особливостей формування суспільної думки та національної ідентичності. Концепт АМЕРИКА (США) відіграє центральну роль у політичній риторичі, оскільки він апелює до ідей, що стосуються історії, культури, національної безпеки, можливостей та ідеалів, притаманних американській державності. У передвиборчому дискурсі

політиків, зокрема, в промовах К. Гарріс, концепт АМЕРИКА постає не лише як географічна територія, але і як символ демократичних цінностей, єдності та надії на краще майбутнє.

У цьому підрозділі розглядається структура концепту АМЕРИКА (США) у контексті передвиборчого дискурсу К. Гарріс, з акцентом на ключові елементи, які формують цей концепт, а також на способи його риторичної реалізації. Особливу увагу приділено тому, як політик використовує поняття «АМЕРИКА» для активізації певних емоційних реакцій у виборців, стимулюючи їхню віру у власну роль у побудові спільного майбутнього. Важливим аспектом є ідея «американської мрії», що її К. Гарріс обігрує у своїх промовах, закликаючи до суспільної відповідальності та зміцнення демократичних інститутів.

Дослідження концепту АМЕРИКА в дискурсі К. Гарріс також передбачає аналіз семантичної структури цього концепту та його частин, включно з основними поняттями, образами та метафорами, що формують цей концепт у свідомості виборців. У своїй риториці К. Гарріс часто вдається до метафоричних засобів, які сприяють уособленню Америки як захисника свободи та рівності, що підкреслює зв'язок між особистими інтересами громадян та загальнонаціональними цілями. Розуміння цих аспектів дає змогу виявити, як політичні діячі використовують мовні засоби для формування бажаних уявлень про країну та підвищення свого рейтингу серед електорату.

Отже, цей підрозділ націлений на дослідження концептуальних аспектів структури АМЕРИКА (США) в передвиборчому дискурсі К. Гарріс, аналізуючи його з лінгвістичного та риторичного поглядів. Результати цього аналізу сприяють розумінню того, як політичний дискурс здатен модифікувати емоційне та когнітивне сприйняття Америки, визначаючи майбутній політичний курс та стимулюючи суспільні настрої.

Для виявлення та аналізу концепту АМЕРИКА на було проаналізовано низку промов К. Гарріс, з якими вона виступала на різних політичних заходах, зокрема, у контексті передвиборчої гонки на президентських виборах 2024

року. У процесі аналізу нами була зроблена спроба реконструкції основних концептів та складників, які являють собою концептосферу кандидатки на пост президента США, через вивчення / аналізу особливостей їхньої об'єктивації в публічних політичних промовах і зреалізували спробу описати отримані результати – аналізований концерт, його основні складники та признаки.

Отож, щоб виявити ядро концепту АМЕРИКА в концептосфері К. Гарріс насамперед необхідно виявити найбільш частотні засоби референції до нього в її дискурсі. У тлумачних словниках та словниках синонімів представлені такі синонімічні ряди: *America, the USA, the US, New World, Land of Liberty, the States, land of opportunity* тощо.

Як зазначають дослідники в цій галузі, та чи та мовна особність використовує свій унікальний набір засобів реалізації та актуалізації того чи того концепту, який являє собою набір із загальнонаціональних та індивідуальних / авторських одиниць. А засобами об'єктивації концепту можуть слугувати лексичні одиниці різних частин мови, що підтверджується численними дослідженнями та матеріалами аналізу мовної репрезентації концепту АМЕРИКА, зокрема, промов К. Гарріс.

Представлене дослідження обмежене своїм обсягом, що не дає можливості презентувати детальний аналіз концептосфери, тому в підрозділі, присвяченому аналізу промов К. Гарріс, представлено детальний аналіз лише декількох визначних промов політичної діячки. Так, зокрема, для детального аналізу обрано промову віцепрезидентки К. Гарріс, у якій вона фактично прийняла висунення кандидатом на посаду президента від Демократичної партії під час виступу перед переповненим Об'єднаним центром у Чикаго.

У своїй промові Камала Гарріс представляє Америку як оплот демократичних цінностей та принципів, підкреслюючи її історичну місію втілювати свободу, рівність і справедливість для всіх. Вона звертається до фундаментальних засад демократії та конституційних прав, що забезпечують унікальний статус Сполучених Штатів як прикладу для наслідування. Виступ

Гарріс не лише нагадує про важливість демократичних процесів і верховенства права, а й акцентує увагу на відповідальності громадян за збереження цих цінностей у повсякденному житті. Ці слова покликані надихати на активну громадянську позицію та об'єднувати суспільство навколо спільної мети – зміцнення демократичних інституцій та принципів, таких як чесні вибори, захист прав людини, а також мирна передача влади, що є основою стабільного суспільства.

Ключові цитати Гарріс, зокрема, висвітлюють її відданість служити країні й народу, а не власним інтересам чи інтересам партії: *“I will be a president who unites us around our highest aspirations... who always fights for the American people”*. Гарріс обіцяє бути лідером, який об'єднує громадян навколо спільних цілей і бореться за інтереси всіх американців, незалежно від їх політичних переконань.

“You can always trust me to put country above party and self. To hold sacred America’s fundamental principles, from the rule of law, to free and fair elections, to the peaceful transfer of power”. Ця обіцянка демонструє її готовність дотримуватися основоположних принципів демократії, ставлячи інтереси нації вище особистих і партійних, захищаючи чесні вибори та забезпечуючи мирну передачу влади, що є невід’ємною рисою стабільної держави.

Таким чином, Гарріс формує образ Америки як країни, де демократичні цінності займають центральне місце й де кожен громадянин відіграє важливу роль у збереженні цих цінностей для майбутніх поколінь.

Наступним важливим аспектом концептосфери в промові К. Гарріс є представлення Америки як простору боротьби за права та справедливість. У своїй промові вона підкреслює роль Америки як країни, де боротьба за права та справедливість є не тільки частиною історії, але й сучасної реальності. Вона малює образ Сполучених Штатів як місця, де народжуються зміни завдяки прагненню людей до рівності та свободи. Звертаючись до історії громадянського руху, вона нагадує про значення активного громадянського спротиву та важливість непохитної віри в ідеали справедливості. Гарріс також

покликається на свій особистий досвід, що підсилює її промову й додає їй ваги, адже ці слова звучать від людини, яка особисто зіштовхувалася з реальністю боротьби за права.

Ключові цитати з промови Гарріс підкреслюють значення громадянської активності як морального обов'язку кожного американця:

*“I grew up immersed in the ideals of the civil rights movement. My parents had met at a **civil rights** gathering and they made sure that we learned about **civil rights leaders**”*. Гарріс наголошує, що її дитинство було пронизане ідеалами руху за громадянські права, оскільки її батьки познайомилися саме на такому заході. Це відсилає слухачів до історії 1960-х років, коли боротьба за права афроамериканців набувала масштабного характеру і формувала нове розуміння свободи та справедливості. Слова Гарріс передають, що ці ідеали стали її особистим моральним орієнтиром із ранніх років, закріплюючи образ політика, який розуміє значення громадянської солідарності та відданості принципам рівності.

*“She taught us to never complain about **injustice**, but do something about it”*. Тут Гарріс згадує слова своєї матері, яка виховувала її в дусі активної позиції щодо несправедливості. Вона навчає, що реакція на несправедливість не повинна обмежуватися скаргами чи пасивним обуренням; натомість, потрібно діяти і брати на себе відповідальність за зміни. Цей принцип є центральним у концепції громадянської активності, що має на меті поліпшення суспільства. Із цієї цитати постає образ Америки як країни дії, де кожна людина має можливість впливати на світ довкола себе, навіть перед обличчям нерівності чи дискримінації.

*“In our **system of justice**, a harm against any one of us is a harm against all of us”*. Ця фраза відображає важливість почуття спільності і взаємної відповідальності в американському суспільстві. Вона підкреслює ідею, що порушення прав навіть однієї людини є викликом для всього суспільства, оскільки демократія базується на рівності та повазі до прав кожного. Слова Гарріс відсилають до принципу колективної безпеки та солідарності,

наголошуючи, що захист прав є спільною відповідальністю, що підсилює значення справедливості та єдності. Цей принцип лежить в основі американської ідеї “*justice for all*” і відображає важливість взаємної підтримки та спільного спротиву проти несправедливості.

Таким чином, промова Гарріс підсилює образ Америки як простору боротьби за права, де кожен громадянин є частиною великого соціального механізму, спрямованого на забезпечення рівності та справедливості для всіх. Гарріс закликає громадян бути активними захисниками прав людини, наголошуючи на тому, що боротьба за справедливість є не лише історичною, але й сучасною місією, що забезпечує силу й життєздатність американської демократії.

Камала Гарріс у аналізованій промові представляє Америку як країну, де здійснення «американської мрії» є реальністю, а можливості відкриті для кожного, хто готовий працювати для досягнення успіху. Образ Америки як країни можливостей є важливим символом національної ідентичності, відомим як у середині країни, так і за її межами. Гарріс підкреслює ідею, що США – це місце, де кожен має право на гідне життя, розвиток і реалізацію своїх амбіцій. Вона також апелює до того, що Америка була створена завдяки сміливим прагненням, які продовжують надихати світ, підкреслюючи, що майбутнє країни залежить від її здатності підтримувати ці мрії та цінності.

Ключові цитати з промови Гарріс ілюструють її бачення Америки як країни можливостей для всіх:

*“I see an **America** where we hold fast to the fearless belief that built our nation and inspired the world. That here, in **this country**, anything is possible. That nothing is out of reach”.* У цій цитаті Гарріс підкреслює дух відваги та прагнення досягти нових висот, які збудували країну та залишаються джерелом натхнення для всього світу. Вона використовує фрази, що підкреслюють безмежність можливостей та впевненість у тому, що будь-яка мета є досяжною. Таке висловлювання акцентує увагу на ідеї «американської мрії», що залишається в серці національної ідеології, де кожен має шанс

досягти власного успіху. Гарріс, звертаючись до слухачів, намагається підсилити їхню віру в можливість, які надає країна, та мотивує до активного прагнення до власних цілей.

*“We will create what I call an opportunity economy, an **opportunity economy** where everyone has the chance to compete and a chance to succeed”*. Цей вислів Гарріс розкриває її бачення так званої «економіки можливостей» – суспільства, де кожен має доступ до ресурсів і підтримки для розвитку, зокрема, освіти, кар’єри та підприємництва. Гарріс зосереджується на ідеї економічної рівності та доступності можливостей, наголошуючи, що держава має сприяти розвитку кожного громадянина, щоб він міг гідно конкурувати та досягати успіху. Такий підхід відображає прагнення до соціальної справедливості та підтримки, що є важливим елементом «американської мрії».

Загалом, Гарріс у своїй промові створює образ Америки як місця, де можливості доступні кожному, незалежно від його походження, статусу чи життєвих обставин. Цей образ акцентує ідеал “американської мрії” як принципу, що лежить в основі національної культури, і підкреслює значення інклюзивності та підтримки для побудови суспільства, де кожен має шанс на успіх.

Камала Гарріс акцентує увагу на єдності американського народу, яка є основою для досягнення спільного майбутнього. Вона підкреслює важливість солідарності, взаємної підтримки та розуміння того, що американці мають більше спільного, ніж відмінного, що дає змогу будувати міцну і стабільну державу. Її слова апелюють до колективної відповідальності кожного громадянина за спільне благо, за створення суспільства, де кожен має рівні можливості для процвітання. Такий підхід формує позитивний образ майбутнього Америки, заснованого на єдності та співпраці, де інтереси суспільства є важливішими за індивідуальні розбіжності.

Ключові цитати з промови Гарріс висвітлюють її бачення єдності та взаємоповаги як основи для спільного майбутнього:

“An America where we care for one another, look out for one another and recognize that we have so much more in common than what separates us.” Гарріс підкреслює ідею спільної турботи та підтримки, де кожен громадянин є важливою частиною єдиної спільноти. Це твердження надає Америці образ дому, де всі є відповідальними один за одного, створюючи атмосферу довіри та співпереживання. Вона використовує такі слова, як “care” і “look out”, які підсилюють відчуття взаємної підтримки та єдності, нагадуючи, що суспільство процвітає, коли люди об’єднуються заради спільних цінностей.

“None of us has to fail for all of us to succeed.” У цьому висловлюванні Гарріс надає важливого значення взаємоповазі та співпраці, стверджуючи, що успіх одних не повинен залежати від поразки інших. Вона акцентує увагу на необхідності побудови інклюзивного суспільства, де кожен має право на успіх і підтримку, і де особистий успіх сприяє загальному процвітання. Такий підхід формує бачення Америки як справедливого суспільства, де спільне благо є важливішим за конкурентні розбіжності, а успіх однієї людини є досягненням для всіх.

Отже, промова Гарріс створює образ Америки як об’єднаної спільноти, де кожен відчуває відповідальність за спільне майбутнє і прагне діяти задля добробуту всіх. Гарріс закликає громадян об’єднати зусилля заради міцної держави, яка гарантує можливості для кожного, закріплюючи ідеали солідарності та справедливості. Це підкреслює національну ідею Америки як країни, де успіх кожного громадянина є частиною загальної картини процвітання та прогресу нації.

Проаналізуємо мовні засоби реалізації концепту АМЕРИКА. Насамперед у промові активно реалізуються та функціонують **метафори**. Зокрема, нами виділено такі одиниці, які є дотичними до актуалізації концепту АМЕРИКА.

– *“path that led me here”* – цю метафору Гарріс використовує для зображення життєвого шляху, який привів її до політичної кар’єри, створюючи уявлення про непростий, але значущий процес досягнення мети.

Метафора шляху уособлює пошуки та зростання, демонструючи особистий і національний розвиток.

– “*chart a new way forward*” – ця метафора відображає бачення майбутнього як ще не пройденого шляху, який потребує обміркування і впевненого планування. Слова “chart” та “new way” натякають на потребу в інноваційних рішеннях і лідерстві для подолання викликів.

– “*unlock all the others*” (про свободу) – метафора свободи як ключа, що відкриває інші можливості, додає значення важливості базових прав, які надають доступ до нових можливостей і перспектив. Ця метафора акцентує цінність свободи як ключового принципу, що розширює межі можливостей.

Повтори та паралельні конструкції:

“*We are not going back*” – повторення цієї фрази підкреслює рішучість рухатися вперед і не зупинятися на досягнутому. Часте вживання таких конструкцій додає ритму й емоційного піднесення, закликаючи до активних дій і непохитності.

“*The freedom to... The freedom to...*” – анафора, що створює акцент на значенні свободи як одного з головних демократичних прав. Повторення “*The freedom to*” підсилює ідею, що різні види свободи є базовими для розвитку особистості та суспільства.

Емоційно забарвлена лексика:

Використання слів на кшталт “*sacred*”, “*pride*”, “*liberty*”, “*cherish*”, “*extraordinary*” додає промові Гарріс емоційного тону, підкреслюючи значущість тем, про які вона говорить. Ці слова додають почуття поваги й захоплення до національних ідей, сприяючи емоційному зв’язку з аудиторією.

Фрази на зразок “*fearless belief*” та “*endless possibilities*” надають мови оптимістичного та натхненного характеру, підсилюючи ідею віри в майбутнє і безмежні можливості для кожного американця.

Займенники:

Використання займенників “*we*”, “*our*”, “*us*” сприяє створенню відчуття єдності і причетності слухачів до загальної справи. Гарріс

використовує інклюзивні займенники, щоби підкреслити, що її погляди й цілі є спільними з усією нацією, створюючи відчуття єдності й колективної відповідальності.

Антитези:

“not as members of any one party or faction, but as Americans” – ця антитеза підкреслює важливість національної єдності, незважаючи на політичні розбіжності. Вона закликає аудиторію бачити себе насамперед перш за все як частину однієї країни, а не політичної групи.

“not to improve your life... but to serve the only client he has ever had: himself” – ця антитеза посилює розбіжності між самозакоханістю та служінням народу, підкреслюючи важливість альтруїзму та державної служби. Гарріс нагадує про принципи відповідальності, відкидаючи егоїстичні мотиви.

Центральні семантичні компоненти, представлені в промові Гарріс, формують концептуальну структуру образу Америки:

Демократія та свобода – ці компоненти підкреслюють основу американської ідентичності, у якій свобода є фундаментальною цінністю для кожного громадянина, що базується на демократичних ідеалах та праві вибору.

Рівність та справедливість – наголошує на ролі Америки як суспільства, яке прагне до соціальної рівності та справедливості, де кожен може захищати свої права й очікувати чесного ставлення.

Можливості та прогрес – акцентує на важливості відкритих можливостей для кожного громадянина, що є одним із центральних складників “американської мрії”.

Єдність та спільність – підкреслює значення єдності в розмаїтому суспільстві, у якому всі американці об’єднані спільними цінностями та відповідальністю за майбутнє.

Відповідальність та обов’язок – цей компонент формує уявлення про Америку як країну, де кожен громадянин бере активну участь у розбудові суспільства і відповідає за спільний добробут.

Отож, промова Гарріс ретельно структурована, щоб створити комплексний і багатогранний образ Америки, яка постає перед слухачами не лише як країна, але і як унікальна концепція, що об'єднує і надихає. Вона майстерно поєднує особисті моменти – від згадок про своє коріння, зрощене на ідеалах громадянського руху, до національних цінностей, які є опорою для всієї країни. Через призму історичного минулого Гарріс аналізує успадковані уроки та нагадує про шлях боротьби за права і свободи, на якому були засновані ідеали рівності та справедливості. Вона акцентує увагу на перспективному майбутньому, звертаючись до ідеї спільного прогресу, де кожен має можливість реалізувати свій потенціал і вносити свій внесок у розбудову країни.

У її словах з'являються як локальні проблеми, що впливають на окремі громади, так і глобальні цілі, які закликають Америку до лідерства у світі. Гарріс підкреслює, що Америка залишається країною ідеалів і цінностей, які об'єднують людей у єдину спільноту, попри відмінності в походженні, переконаннях чи політичних поглядах. Вона говорить про Америку як про втілення можливостей і "американської мрії", країну, де кожен може досягти успіху завдяки праці й наполегливості. Отже, її промова має на меті не лише інформувати, а й надихати, закликаючи громадян бачити себе як частину великої нації, що буде спільне майбутнє на засадах демократії, рівності та єдності.

У промові Гарріс концепт Америка створюється як багатовимірний концептуальний структура, що втілює низку ідей і цінностей. Концептосфера Америка включає ключові семантичні елементи, серед яких демократія, свобода, рівність, справедливість, можливості та єдність. Гарріс майстерно використовує мовні засоби, щоб актуалізувати цей концепт та підсилити його емоційне сприйняття.

2.3. Структура концепту АМЕРИКА (США) у передвиборчому дискурсі Д. Трампа

У сучасній когнітивній лінгвістиці та політичній лінгвістиці особлива увага приділяється дослідженню концептів як ментальних утворень, що відображають специфіку національного світосприйняття та відіграють ключову роль у формуванні політичного дискурсу. Концепт АМЕРИКА займає центральне місце в американському політичному дискурсі та особливо яскраво проявляється в передвиборчих кампаніях, де він використовується як потужний інструмент впливу на електорат.

Дональд Трамп, як визначна політична фігура сучасності, створив особливий політичний дискурс, у якому концепт АМЕРИКА набув специфічного змістового наповнення та структурної організації. Його передвиборча риторика характеризується унікальним баченням американської дійсності та майбутнього країни, що робить дослідження структури цього концепту особливо актуальним для розуміння сучасних політичних процесів у США.

У цьому розділі представлено комплексний аналіз структури концепту АМЕРИКА в передвиборчому дискурсі Д. Трампа. Досліджуються ядерні та периферійні компоненти концепту, його понятійний, образний та ціннісний складники. Особлива увага приділяється вивченню мовних засобів вербалізації концепту та його прагматичного потенціалу в політичній комунікації.

Матеріалом дослідження слугують публічні виступи, дебати, інтерв'ю та повідомлення в соціальних мережах Д. Трампа періоду передвиборчих кампаній. Методологічною основою аналізу є комплексний підхід, що поєднує методи когнітивної лінгвістики, дискурс-аналізу та політичної лінгвістики.

Результати дослідження дають змогу розкрити специфіку концептуалізації Америки в політичному світогляді Д. Трампа та виявити ключові стратегії використання цього концепту для досягнення політичних цілей. Отримані дані мають важливе значення для розуміння механізмів

формування політичного дискурсу та можуть бути використані для подальших досліджень у галузі політичної комунікації.

Для детального аналізу нами було обрано передвиборчу промову Дональда Трампа, яка була проголошена в липні 2024 року, у якій він повідомив суспільство про висунення своєї кандидатури для участі в президентських виборах на пост президента Сполучених штатів Америки.

Концепт АМЕРИКА в промові Дональда Трампа представляє собою складну багаторівневу структуру, що реалізується через різноманітні лінгвістичні засоби та механізми. Розглянемо детально кожен аспект реалізації цього концепту з конкретними прикладами та їх аналізом.

На семантичному рівні концепт АМЕРИКА розгортається через кілька ключових смислових доміант. Перша й найбільш виразна – це ідея національної єдності. Вона реалізується через такі мовні конструкції, як “*one nation under God, indivisible*”, де лексема “*one*” підкреслює неподільність нації, що є важливим складником американської національної ідеї. Водночас релігійний компонент “*under God*” апелює до традиційних американських цінностей, закладених ще батьками-засновниками, що надає вислову сакрального виміру, звертаючись до віри як об’єднувального елемента, котрий понад усе важливий для збереження єдності нації. Ця формула може розглядатися як вираз стійкості нації, яка залишається незмінною попри різноманітність своїх елементів.

Іншим важливим елементом є фраза “*we are all fellow citizens*”, яка відображає інклюзивний підхід до суспільства, де всі його члени, незалежно від походження чи соціального статусу, є частиною однієї спільноти. Використання займенника “*we*” та прикметника “*fellow*” створює відчуття спільності, рівності та солідарності, підкреслюючи єдність усіх громадян країни. Ця ідея є особливо важливою в контексті політичного дискурсу, оскільки вона апелює до колективної ідентичності, що, на думку Трампа, має об’єднувати американців у часи розподілу та суперечок.

На стилістичному рівні концепт АМЕРИКА також демонструє багатошаровість через використання риторичних прийомів, таких як анфора, метафора та паралелізм. Наприклад, риторичний прийом анфори в реченні *“We will make America strong again. We will make America proud again. We will make America safe again”* підсилює меседж і створює ефект емоційного підйому, закликаючи до дії і відновлення величі Америки. Використання метафори *“Make America Great Again”* являє собою перетворення ідеї відродження на конкретну мету, що є дійсно важливим елементом концепту національної ідентичності в промові Трампа. Це гасло не тільки закликає до економічного зростання, а і прагне відновити моральне, соціальне та політичне обличчя країни, що має важливий символічний характер.

Загалом концепт АМЕРИКА в промові Трампа реалізується через широку палітру лінгвістичних засобів, що допомагають створити образ єдиної та сильної нації, здатної подолати труднощі та відновити свою велич. Словесні конструкції, що підкреслюють неподільність нації, відчуття спільності та рівності громадян, а також різноманітні риторичні стратегії створюють потужний емоційний відгук у слухачів, активізуючи національну гордість і прагнення до змін.

Друга смислова домінанта – це концепт американської винятковості, який у промові Трампа займає важливе місце та підсилює образ Америки як неперевершеної нації. У фразі *“new heights of greatness like the world has never seen before”* використовується просторова метафора *“heights”*, яка символізує досягнення та успіх. Лексема *“heights”* створює враження, що Америка піднімається на новий рівень розвитку, де її велич перевершує будь-які попередні досягнення. Додаток *“like the world has never seen before”* підкреслює безпрецедентність американських звершень і створює образ країни, що не має рівних серед інших держав.

Повторюваний слоган *“Make America Great Again”* виконує роль складного семантичного комплексу, де прикметник *“great”* набуває додаткових конотацій через контекст усієї промови. У цьому контексті *“great”*

означає не лише економічний чи політичний успіх, але й ідею повернення до ідеалізованого минулого, коли, на думку Трампа, Америка перебувала на вершині свого розвитку. Це гасло стало символом прагнення до відновлення втраченої величі, і тому викликає в слухачів емоційний відгук, апелюючи до їхньої національної гордості та патріотичних почуттів.

Особливу увагу варто приділити системі метафор, через які реалізується концепт. Просторові метафори домінують у тексті, створюючи багатовимірну картину американської дійсності. Наприклад, у фразі “*summit of human achievement*” лексема “*summit*” не лише позначає вершину досягнень, але й імплікує складний шлях сходження до цієї вершини. Це підкреслює зусилля, докладені для досягнення американської мрії, та ідею, що Америка є взірцем людського потенціалу і прогресу.

Іншим прикладом є метафора руху “*turn our nation around*”, яка передбачає не просто зміну напрямку, а повернення до певного ідеального стану в минулому. У цьому контексті рух назад набуває позитивного забарвлення, оскільки він асоціюється з поверненням до “золотого віку” Америки, що був ідеалізованим періодом стабільності, процвітання та національної єдності.

Надзвичайно потужною є система метафор боротьби та протистояння. У триєдиній конструкції “*we will not break, we will not bend, we will not back down*” використовується анафоричний повтор із градацією, де кожен наступний елемент підсилює загальну ідею незламності американського духу. Кожне дієслово (“*break*”, “*bend*”, “*back down*”) формує образний ряд фізичного протистояння, що переноситься на абстрактний рівень національної стійкості. Це створює образ сильної, непохитної країни, готової захищати свої цінності перед будь-якими загрозами. Метафоричний ряд, заснований на темі боротьби, апелює до ідеї незламності та готовності Америки протистояти викликам, що сприяє мобілізації громадян на підтримку національних інтересів.

Отже, концепт американської винятковості в промові Трампа представлений через розгалужену систему просторових метафор і метафор боротьби, які разом створюють багатовимірну картину американської національної ідентичності та її переваги над іншими націями.

На лексичному рівні концепт АМЕРИКА в промові Трампа розкривається через чітке протиставлення позитивно та негативно забарвленої лексики, що дозволяє максимально увиразнити його позицію та посилити емоційний вплив на слухачів. Позитивна лексика формує піднесений образ Америки та її народу, і цей образ стає базою для створення контрасту з негативним описом сучасного стану справ.

До першої категорії належать такі епітети як *“incredible victory”*, *“magnificent country”*, *“righteous vision”*, *“pure cause”*, *“extraordinary people”*. Кожен із цих прикметників несе потужне емоційне навантаження, посилюючи образ Америки як нації з унікальною роллю у світі. Наприклад, *“incredible”* підкреслює винятковість перемоги, акцентуючи на її надзвичайності; *“magnificent”* створює відчуття величі та особливої вартості країни; *“righteous”* надає американським прагненням моральний вимір, що посилює відчуття справедливості їхнього вибору; *“pure”* додає етичну бездоганність, підкреслюючи ідеальність мети Америки; а *“extraordinary”* формує образ американського народу як унікального й неперевершеного. Разом ці слова не просто описують Америку, а підкреслюють її статус, моральну вищість і винятковість на глобальній арені, що створює потужний позитивний образ, закорінений у високих моральних та етичних стандартах.

Негативно забарвлена лексика, з іншого боку, використовується для створення контрасту та драматизації поточної ситуації. Наприклад, такі вислови, як *“nation in decline”*, *“devastating crisis”*, *“tragedy and failure”*, *“depression and despair”* формують образ Америки, яка перебуває в складному, критичному стані. Тут спостерігається градація негативних явищ – від загального опису (*“decline”*) до більш конкретних проявів кризи (*“crisis”*), а потім до глибоких емоційних станів (*“despair”*). Це прогресивне

нарощування негативних конотацій поглиблює враження небезпеки та катастрофічності поточної ситуації, закликаючи до негайного втручання та змін. Подібні вислови викликають у слухачів відчуття тривоги, занепокоєння і, водночас, прагнення до відновлення національної величі.

Особливу роль у реалізації концепту АМЕРИКА відіграють засоби емоційного впливу, які допомагають Трампу створити відчуття спільності та єдності. Цього досягається через систематичне використання займенника “we” та звертань типу “*friends, delegates and fellow citizens*”. Займенник “we” сприяє ідентифікації мовця з аудиторією, підкреслює спільність мети, досягнень та викликів. Таке звертання до слухачів як до односторонців формує відчуття єдності та взаєморозуміння. Цікаво також простежити, як змінюється емоційне навантаження цих звертань залежно від контексту – від формального “*delegates*”, що надає промові офіційного тону, до більш особистого “*friends*”, яке створює атмосферу довіри і зближення. Це дозволяє Трампу адаптувати свою риторику, підкреслюючи близькість до різних аудиторій та підсилюючи їхній емоційний відгук на висловлені ідеї.

Таким чином, чітке протиставлення позитивно та негативно забарвленої лексики, а також засоби емоційного впливу на слухачів підкреслюють ключові смислові домінанти концепту АМЕРИКА: її унікальність, винятковість та потребу у відродженні.

Активізація патріотичних почуттів у промові Трампа досягається через постійні апеляції до національної гордості, американських цінностей і, зокрема, до концепту “American dream”. У його виступі “American dream” представлено як втрачений ідеал, що потребує відновлення, що створює потужний емоційний стимул для підтримки змін, до яких він закликає. Такий підхід викликає в слухачів почуття ностальгії за минулим, яке було кращим, а також відчуття необхідності повернути цю велич, активізуючи їхню готовність до дій.

Структурно концепт АМЕРИКА вибудовується через систему бінарних опозицій, таких як минуле й майбутнє, занепад і відродження, єдність і розкол.

Це протиставлення посилює основну ідею змін, необхідність яких обґрунтовується образом занепаду в теперішньому й обіцянкою величного майбутнього. Наприклад, протиставлення минулого та майбутнього показує, що досягнення Америки не зникли назавжди, а лише потребують оновлення і відновлення.

Система концептуальних метафор у промові представлена трьома основними моделями, що додають свої виміри до загального концепту АМЕРИКА. По-перше, Америка постає як живий організм, який може бути поранений або знесилений, але також здатний до зцілення і відновлення (“heal our division”, “nation in decline”). Ця метафора підкреслює природний характер процесів національного розвитку та адаптації. Друга метафора – Америка як будівля або структура (“restore”, “rebuild”, “foundation”) – підкреслює необхідність свідомих зусиль та організованої роботи для відновлення основ країни, що імпліцитно говорить про важливість порядку і стабільності в процесі трансформацій. Нарешті, метафора Америки як родини (“fellow citizens”, “our people”) створює емоційний зв’язок між громадянами, наголошуючи на відчутті приналежності та взаємопідтримки.

Концепт АМЕРИКА постає як складний багатовимірний конструкт, який включає фізичний, соціальний, ціннісний та часовий аспекти. Він охоплює ідеї єдності, величі, свободи та демократії, які взаємодіють і створюють образ країни як унікальної спільноти з багатою історією та амбітним майбутнім. У промові концепт реалізується через систему метафор, що дає об’ємну картину національної дійсності та перспектив на майбутнє.

Особливої уваги заслуговує темпоральна структура концепту, яка включає три основні етапи: ідеалізоване минуле → проблематичне теперішнє → обіцяне величне майбутнє. Така структура додає динаміки, перетворюючи концепт АМЕРИКА на певний ідеал, якого треба досягти. Цей прийом не тільки підкреслює необхідність змін, але й мобілізує слухачів, даючи їм відчуття участі в історичному процесі.

Лінгвістична реалізація концепту відзначається високим рівнем емоційності та використанням різноманітних засобів впливу на аудиторію, що сприяє формуванню позитивного ставлення до запропонованих змін. Завдяки цьому концепт АМЕРИКА виступає не просто як географічне чи політичне поняття, а як ідеологічний конструкт, який поєднує традиційні цінності із сучасним політичним наративом.

Отже, концепт АМЕРИКА в промові Трампа є багатошаровим та динамічним. Його реалізація будується на бінарних опозиціях, метафоричних моделях та темпоральній структурі, які разом створюють потужний інструмент політичного впливу та мобілізації суспільної підтримки.

2.4. Порівняльна структура концепту АМЕРИКА (США) у передвиборчому дискурсі К. Гарріс та Д. Трампа

Порівняльний аналіз концепту АМЕРИКА в передвиборчих виступах Камали Гарріс та Дональда Трампа розкриває різноманітність мовних стратегій та семантичних акцентів, які обидва політики використовують для формування образу країни в очах виборців. Попри те, що концепт АМЕРИКА є спільною темою їхніх промов, підходи до його реалізації кардинально різняться, відображаючи відмінності в політичних ідеологіях, цільових групах електорату та особистих стилях комунікації обох політиків.

2.4.1. Основні концептуальні акценти Камали Гарріс: Америка як символ демократичних цінностей

Камала Гарріс у своїх виступах приділяє особливу увагу концептам демократії, свободи, рівності та соціальної справедливості. Її риторика звертається до національної єдності через інклюзивні цінності, створюючи образ Америки як місця, де права та можливості доступні для всіх громадян, незалежно від їхнього походження, раси чи соціального статусу.

Особливе місце в риторичі Гарріс посідає ідея «американської мрії» як досяжної для кожного, хто прагне самореалізації та готовий працювати для досягнення своїх цілей. Вона подає Америку як країну рівних можливостей,

апелюючи до поняття «економіка можливостей» (opportunity economy), яка забезпечить підтримку всім громадянам. Риторика Гарріс наголошує на необхідності зміцнення демократичних інституцій, захисту прав людини та утвердження верховенства права, що є основою стабільної демократії. Її промови переповнені закликами до суспільної відповідальності та участі кожного громадянина в процесах зміцнення нації.

Семантичний аналіз промов Гарріс демонструє схильність до використання інклюзивної лексики (займенники “we”, “our”, “us”), що підсилює ідею спільної відповідальності та єдності нації. Лексичні одиниці, які вибирає Гарріс, часто мають позитивне емоційне забарвлення (“justice”, “liberty”, “pride”), що створює образ країни, яка ґрунтується на ідеалах справедливості та рівності. Метафори, зокрема, *“America as a land of opportunity”* та *“path to a better future”*, втілюють символіку надії та віри в майбутнє, підкреслюючи можливості, які Америка відкриває для своїх громадян.

2.4.2. Концептуальні акценти Дональда Трампа: Америка як символ сили та винятковості

У своїх промовах Дональд Трамп наголошує на концептах сили, національної винятковості та незалежності Америки. Його риторика зосереджена на ідеї відродження країни, яка, за його словами, втратила частину своєї величі, але здатна повернути лідерські позиції на світовій арені. Концепт АМЕРИКА в промовах Трампа – це Америка як супердержава, економічно й політично потужна, яка не піддається зовнішнім загрозам і завжди захищає свої національні інтереси.

Трамп використовує гасло *“Make America Great Again”* як символ повернення до ідеалізованого минулого. Відображаючи своє бачення національної винятковості, він часто вдається до просторових метафор, які підкреслюють високу позицію країни у світі: *“new heights of greatness”*, *“summit of human achievement”*. Здебільшого, риторика Трампа апелює до

патріотичних почуттів та гордості за країну, створюючи образ Америки як єдиної держави, яка заслуговує на провідне місце серед інших.

Його мовлення також характеризується використанням бінарних опозицій, що посилюють драматичний ефект, наприклад, *“past greatness vs. current decline”*. Позитивно забарвлена лексика (*“strong”, “magnificent”, “extraordinary”*) створює ідеалізований образ Америки, у той час як негативно забарвлена (*“failure”, “despair”, “decline”*) підкреслює важливість змін, які він пропонує. Трамп активно використовує метафори боротьби (*“fight for America”, “defend our values”*), що підсилюють його образ як лідера, здатного захистити країну і її громадян від будь-яких загроз.

2.4.3. Різниця в структурі концепту АМЕРИКА: демократичні цінності проти національної винятковості

Камала Гарріс та Дональд Трамп по-різному структурують концепт АМЕРИКА, приділяючи увагу різним аспектам національної ідентичності. Гарріс представляє Америку як державу, яка розвивається завдяки інклюзивності та демократичним цінностям, створюючи образ відкритої, справедливої країни, що підтримує кожного громадянина. Для неї центральними компонентами концепту є «справедливість», «рівність» та «можливості», які формують позитивний емоційний фон її промов.

Натомість, Трамп підкреслює винятковість Америки, акцентуючи на її минулій величі та здатності повернутися до епохи економічного й політичного домінування. Його риторика побудована на концептах «сили», «лідерства» та «незалежності», які підсилюють образ держави, що прагне відновити своє домінування на світовій арені. Система бінарних опозицій, якими оперує Трамп, дозволяє йому відрізнити нинішній стан країни від ідеалізованого минулого, закликаючи виборців підтримати його курс на відновлення величі.

2.4.4. Спільні риси та відмінності у використанні мовних засобів

Обидва політики використовують різноманітні мовні засоби для вербалізації концепту «Америка», однак підходять до їхнього застосування з різними намірами. Гарріс застосовує інклюзивні займенники та емоційно

забарвлену лексику для створення образу єдності та спільності. Її риторика більш звернена до особистого досвіду й моральних цінностей, що дозволяє встановити тісний зв'язок із виборцями. Вона звертається до надії, взаємної підтримки та спільних цінностей, які, на її думку, є основою національної єдності.

Трампа, зі свого боку, використовує патріотичну лексику та риторичні фігури, такі як анфора й паралелізм, для посилення емоційного ефекту і створення образу незламної нації. Його промови включають елементи драматизму, які апелюють до почуттів гордості та патріотизму. Через бінарні опозиції та метафори боротьби він створює образ лідера, готового відновити «справжню» Америку, яка зазнала змін, але залишається здатною на відродження.

Висновки до розділу 2

Розглянутий матеріал другого розділу показує, що концепт АМЕРИКА (США) є ключовим елементом передвиборчого дискурсу американських політиків, відображаючи важливі цінності, ідеали та національні прагнення. Порівняльний аналіз промов Камали Гарріс і Дональда Трампа демонструє, що кожен із них формує свій власний образ країни, використовуючи різні мовні засоби для активізації патріотичних настроїв та забезпечення емоційного зв'язку з електоратом. Обидва політики апелюють до національної єдності, однак реалізують цей концепт через різні акценти та риторичні прийоми.

1. Особливості концепту АМЕРИКА в риторичі Камали Гарріс

У передвиборчому дискурсі Камали Гарріс концепт «Америка» представлений як символ демократії, свободи, рівності та соціальної справедливості. Вона акцентує увагу на ідеї інклюзивності, рівних можливостей та громадянської відповідальності, що відображають ключові цінності демократичного суспільства. Гарріс звертається до ідеалу «американської мрії», підкреслюючи, що кожен громадянин має право на достойне життя і можливість для розвитку. Через свої промови вона малює

образ Америки як країни, де кожен має шанс на успіх, незалежно від походження чи соціального статусу.

Основними мовними прийомами, які використовує Гарріс, є метафори, інклюзивні займенники (“*we*”, “*us*”), повторення та емоційно забарвлена лексика. Вони допомагають створити атмосферу єдності та підтримки, акцентуючи значення солідарності в досягненні спільної мети. Образ Америки, створений у риторичі Гарріс, зосереджений на соціальній рівності, демократичних правах та захисті прав людини.

2. Концепт АМЕРИКА в риторичі Дональда Трампа

У промовах Дональда Трампа концепт «Америка» представлений як сильна, незалежна нація, що потребує відновлення величі та повернення до ідеалів минулого. Трамп наголошує на поняттях національної винятковості, патріотизму, сили та величі. Через заклик «*Make America Great Again*» він акцентує на необхідності відродження «втраченої» Америки, яка повинна знову зайняти провідну роль у світі. Трамп формує образ країни, здатної подолати кризові ситуації та повернути свою могутність на міжнародній арені.

Серед мовних прийомів, характерних для Трампа, домінують риторичні фігури (анфора, антитези, паралелізм), що посилюють емоційний ефект, використання просторих та просторових метафор, акцент на патріотичній лексиці. Його промови звернені до емоційної пам’яті слухачів, оскільки він часто використовує бінарні опозиції (наприклад, «минуле – майбутнє», «занепад – відродження»), формуючи заклик до змін.

Аналіз структури концепту АМЕРИКА в промовах обох політиків демонструє дві різні інтерпретації ідеї національної єдності та винятковості. Камала Гарріс орієнтується на інклюзивність, рівність і громадянські права, акцентуючи на важливості соціальної відповідальності. Водночас Дональд Трамп наголошує на відновленні величі Америки, привертаючи увагу до економічного зростання, національної незалежності та історичної місії Америки як провідної держави світу.

Отже, концепт АМЕРИКА в передвиборчому дискурсі Гарріс і Трампа виступає як багатшаровий ідеологічний інструмент, що має значний емоційний потенціал. Їхній підхід до використання цього концепту відображає різні цінності та політичні орієнтири, що апелюють до різних соціальних груп, але об'єднані прагненням до національного розвитку і стабільності. Риторика обох політиків є своєрідним віддзеркаленням сучасних суспільних настроїв, демонструючи, як політична комунікація здатна впливати на формування національної ідентичності, патріотичних почуттів і громадянських переконань.

Дослідження концепту «Америка» в передвиборчому дискурсі К. Гарріс та Д. Трампа підкреслює, що цей концепт є потужним інструментом формування суспільних уявлень і зміцнення національної ідентичності. Він містить елементи демократії, свободи, національної винятковості, патріотизму, які проявляються через багатшарові риторичні прийоми, включаючи метафори, риторичні питання, паралелізм і бінарні опозиції.

Отже, концепт «Америка» в сучасному політичному дискурсі можна розглядати як невід'ємний елемент, що відображає взаємозв'язок між політичними ідеями та суспільними очікуваннями, такий, що слугує засобом комунікації національних цінностей, мобілізації громадської підтримки і просування політичних цілей.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Представлена робота на тему «Концепт Америка (США) у передвиборчому дискурсі К. Гарріс та Д. Трамп» присвячена детальному аналізу ролі та функціонування концепту АМЕРИКА в політичній риторичній двох визначних американських політиків під час передвиборчих кампаній. Основний акцент роботи зроблено як на дослідженні дискурсу, так і на питанні концепту, зокрема концепту АМЕРИКА, що дає змогу глибше зрозуміти механізми формування політичних меседжів та їх вплив на громадську думку та електорат.

У першому розділі роботи було здійснено комплексний побіжний аналіз ключових аспектів дискурсології та концептології, що створює теоретичну основу для подальшого дослідження. Поняття дискурсу розглянуто як міждисциплінарне явище, що інтегрує елементи лінгвістики, когнітивної психології, соціології та інших наук. Це дає змогу сприймати дискурс як динамічну систему, що відображає та формує соціокультурні та когнітивні структури суспільства. Особлива увага приділяється політичному дискурсу, який не лише передає інформацію, а й активно впливає на формування політичної реальності, мобілізує підтримку та конструює національну ідентичність.

Когнітивний підхід, застосований у роботі, дає змогу розглядати концепти як ключові елементи, що структурують мислення та сприйняття світу. Концепт АМЕРИКА постає центральним об'єктом дослідження, оскільки він є не лише символом національної ідентичності, а й інструментом політичної комунікації, що використовується для конструювання певного образу країни та мобілізації електорату. Аналіз когнітивних елементів дискурсу, таких як фрейми, метафори та концептуальні моделі, розкриває, як політичні діячі використовують ці інструменти для впливу на сприйняття та емоції аудиторії.

У другому розділі здійснено глибокий аналіз специфіки використання концепту АМЕРИКА в передвиборчому дискурсі Камали Гарріс та Дональда Трампа. Порівняльний аналіз їхніх промов демонструє, що концепт АМЕРИКА є багаторівневим ідейним інструментом, що відображає різні політичні орієнтири та цінності, які кожен із політиків прагне донести до своєї аудиторії. Камала Гарріс акцентує на демократичних цінностях, рівності та соціальній справедливості, представляючи АМЕРИКА як країну можливостей та інклюзивності. Її риторика насичена метафорами, інклюзивними займенниками та емоційно забарвленою лексикою, що створює образ єдності та солідарності серед громадян.

Натомість Дональд Трамп використовує концепт АМЕРИКА для підкреслення національної величі, сили та винятковості. Його промови характеризуються патріотичною лексикою, риторичними питаннями, антитезами та бінарними опозиціями, що створюють образ могутньої нації, яка прагне відновити свою провідну роль у світі. Слоган «Make America Great Again» слугує ключовим елементом його риторики, закликаючи до повернення до «величі минулого» та мобілізуючи електорат на підтримку змін.

Порівняльний аналіз показав, що хоча обидва політики використовують один і той же концепт АМЕРИКА, їхні інтерпретації суттєво різняться, відображаючи різні політичні цілі та цінності. Гарріс спрямовує увагу на соціальну рівність та інклюзивність, тоді як Трамп робить акцент на національну самобутність та відновлення економічної та політичної могутності. Це свідчить про гнучкість концепту АМЕРИКА як інструменту політичної комунікації, здатного адаптуватися до різних політичних контекстів та стратегій.

Загалом, результати дослідження підтверджують, що концепт АМЕРИКА є важливим елементом передвиборчого дискурсу, який використовується для формування національної ідентичності, мобілізації підтримки та впливу на суспільну думку. Політичні діячі, використовуючи різні риторичні прийоми та

концептуальні моделі, спроможні створювати емоційно насичені та символічно значущі меседжі, що резонують із різними соціальними групами та сприяють досягненню їхніх політичних цілей.

Висновки до дипломної роботи також підкреслюють важливість розуміння механізмів політичної комунікації через призму когнітивного підходу, що дає змогу виявити глибинні структури та процеси, які лежать в основі формування політичних концептів та їхнього впливу на масову свідомість. Це має значне практичне значення для розроблення ефективних стратегій політичної комунікації, спрямованих на формування позитивного образу кандидата, мобілізацію підтримки та консолідацію електорату.

Отже, представлена робота демонструє, що аналіз концептів у політичному дискурсі є важливим інструментом для розуміння сучасних політичних процесів та стратегій. Використання концепту АМЕРИКА Камалою Гарріс та Дональдом Трампом ілюструє, як політичні діячі можуть маніпулювати символічними значеннями для досягнення своїх цілей, формуючи певні уявлення про національну ідентичність та спрямовуючи електорат у потрібному напрямку. Це підкреслює необхідність подальших досліджень у сфері політичної дискурсології та концептології для більш глибокого розуміння взаємозв'язку між мовними стратегіями та політичними процесами.

На основі отриманих результатів, можна зробити припущення щодо перспективності подальших розвідок у цьому напрямі, зокрема, спрямованих на аналіз інших концептів у політичному дискурсі різних країн та політичних діячів. Це дасть змогу порівняти використання схожих або відмінних концептів у різних культурних та політичних контекстах, а також виявити універсальні та специфічні риси політичної комунікації. Крім того, дослідження може бути розширене шляхом аналізу впливу соціальних медіа на формування та поширення політичних концептів, що є особливо актуальним у сучасних умовах комунікаційної ери.

Отже, надана робота успішно досягає поставлених цілей, демонструючи глибоке розуміння концепту АМЕРИКА в передвиборчому дискурсі Камали Гарріс та Дональда Трампа. Використання теоретичних підходів дискурсології та концептології дало змогу виявити складні механізми формування політичних меседжів та їхнього впливу на громадську думку. Результати дослідження мають важливе значення для філологів, здобувачів вищої освіти у філологічній галузі, практиків політичної комунікації, аналітиків та дослідників, що прагнуть розкрити тонкощі політичної риторики та її ролі в сучасному суспільстві.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ БІБЛІОГРАФІЧНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Антонюк О., Вусик Г. Сучасний політичний дискурс як об'єкт лінгвістичних досліджень. Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса. 2020. № 12. Т. 2. С. 213-217.
2. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ: Академія, 2004. 344 с.
3. Бацевич Ф.С. Термінологія комунікативної лінгвістики: аспекти дискурсивного підходу. Вісник національного університету «Львівська політехніка». Проблеми української термінології. 2002. № 453. С. 30–34.
4. Белова А. Д. Лінгвістичні аспекти аргументації. Київ. ун-т ім. Тараса Шевченко : Астрея, 1997. 309 с.
5. Бондаренко Є.В. Мова й ідеологія: інформаційний вплив на картину світу. Мовні і концептуальні картини світу – 2015. – № 55. – С. 65-71. URL: <https://foreign-languages.karazin.ua/resources/0426d9b0a79d1112ed047cfa24a83a52.pdf>
6. Бондаренко, Є. В. Картина світу і дискурс: реалізація дуальної природи людини. *Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен*. 2005. С. 36-64.
7. Борбенчук І. М., Данилюк А. С. Лінгвостилістичні особливості політичних промов Б. Джонсона та їх відтворення українською мовою. *Закарпатські філологічні студії* / редкол.: І. М. Зимомря (голов. ред.), М. М. Палінчак, Ю. М. Бідзіля та ін. Ужгород : Видавничий дім «Гельветика», 2023. Т. 1, Вип. 29. С. 216–221. URL: http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/29/part_1/40.pdf
8. Вінтонів М.О. Синтаксичні засоби експресивізації в українському політичному дис-курсі. Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2018. 336 с.
9. Волощук І. П., Лазарьонк А. О. Мовні засоби реалізації концепту «америка» в історичній динаміці. *Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи: зб. статей III Міжнар. наук.-практ. конф. (31 травня–01 червня 2018 р., м.*

- Полтава*). Полтава: Астроя, 2018. С. 33–40. URL: <https://repository.pdmu.edu.ua/handle/123456789/9175>
10. Головчак, Н. І., Зінченко В. М., Письменна І. І. Роль лінгвістичних засобів у формуванні мовної політики в сучасному світі. *Закарпатські філологічні студії*. 2024. Т. 1, Вип. 33. С. 66–73. URL: http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/33/part_1/13.pdf (дата звернення: 10.10.2024).
11. Гончарова О. М. Політичний дискурс риторики: історико-культурологічні виміри. *Культура і сучасність*. 2013. № 1. С. 65-72.
12. Газда Ї., Лазурова Н.О. Політичний дискурс: функції слова в політичному мовленні (на матеріалі української та чеської мов). *Мовознавство. Компаративні дослідження слов'янських мов і літератур*. 2011. Випуск 16. С. 38–43.
13. Данилюк, А. С. Лінгвостилістичні особливості англomовного політичного дискурсу та його відтворення українською мовою (на матеріалі промов Бориса Джонсона) : магістерська дис. : 035 Філологія / Данилюк Анастасія Сергіївна. Київ, 2023. 172 с. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/65732>
14. Доронкіна Н. Жанрові особливості аргументації у науковому дискурсі. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*. 2017. Вип. 153. С. 365–369.
15. Жанр. *Літературознавча енциклопедія* : у 2 т. / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. Київ : ВЦ «Академія», 2007. Т. 1 : А – Л. С. 364.
16. Завальська, Л.В. Комунікативні стратегії президентського дискурсу (на матеріалі промов В. Зеленського). *Вісник Одеського національного університету. Філологія*. 2021. Вип. 26(2 (24)). С. 30-39.
17. Загнітко А. Сучасний лінгвістичний словник. Вінниця : ТВОРИ, 2020. 920 с.
18. Кайсіна Д.М. Стратегії мовленнєвого впливу в англomовному дискурсі ідеації. *Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Сер.: Філологічні науки (мовознавство)*. Вип. 5 (1). 2016. С.131-135.

19. Ковальова О. Політичний дискурс: сучасні лінгвістичні інтерпретації. *Humanities science current issues*. 2020. Т. 2, № 27. С. 101–107. URL: <https://doi.org/10.24919/2308-4863.2/27.203531> (дата звернення: 08.10.2024).
20. Кость С. Семантико-теоретичний аналіз функціонування терміна дискурс. *Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології»*. 2010. № 675. С. 121–124.
21. Косьянова О. Мова політики та політичний дискурс як взаємозалежні категорії. *Англістика та американістика*. 2013. №. 10. С. 20-23.
22. Ленская С. В. Жанрова специфіка малих епічних форм у теоретико-літературознавчому дискурсі. *Наукові записки ХНПУ ім. Г. С. Сковороди. Сер. : Літературознавство*. 2013. № 4(2). С. 85-93.
23. Лісовий В. С. Дискурс. Енциклопедія Сучасної України: електронна версія / за ред.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк та ін.; НАН України, НТШ. Київ : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2007. URL: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=24374 (дата звернення: 14.10.2022)
24. Лосєва І. В. Мовностилістичні ознаки політичних промов. *Нова філологія*. 2012. № 50. С. 64-66.
25. Лук'янець В. Сучасний науковий дискурс: Оновлення методологічної культури. / В. Лук'янець. К.: [б.в.], 2000. 303 с.
26. Лукіна Л.В. Політичний дискурс: сутність та особливості застосування. *Політикус : наук. журнал*. 2021. № 2. С. 75–80. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/jspui/handle/123456789/12031> (дата звернення: 08.10.2024).
27. Мартинюк А. П. Словник основних термінів когнітивно-дискурсивної лінгвістики. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. 196 с.

28. Набока О.М. Політичний дискурс Джо Байдена та Бориса Джонсона крізь призму лінгвопоетики. *Львівський філологічний часопис*. № 11. 2022. С.146-153. URL: <https://doi.org/10.32447/2663-340X-2022-11.22>
29. Павлуцька В. О. Політичний дискурс: особливості та функції. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2008. Вип. 39. С. 218–221. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/2446> (дата звернення: 10.10.2024).
30. Падалка О. В. Політична промова та її просодичні характеристики. Науковий вісник *Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. Філологічні науки. 2012. № 6(231). С. 66-69.
31. Плисак Д. В. Художня комунікація vs дискурс: до проблеми співвіднесення понять. *Мова*. 2012. № 18. С. 208–211. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mova_2012_18_54
32. Приходько А.М. Концепти і концептосистеми в когнітивно- дискурсивній парадигмі лінгвістики. Запоріжжя : Прем'єр, 2008. 332 с.
33. Селіванова О. О. Мовленнєвий вплив в комунікативній взаємодії. *Психолінгвістика*. 2012. Вип. 10. С. 223–229. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/psling_2012_10_31
34. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2006. 716 с.
35. Серажим К. Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність [на матеріалах сучасної газетної публіцистики] : монографія / за ред. В. Різуна. Київ : Нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, 2002. 392 с.
36. Серажим К. Дискурс: як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність. / К. Серажим. К.: [б.в.], 2002. 392 с.
37. Серажим К.С. Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність [на матеріалах сучасної газетної публіцистики] : монографія. Київ : КНУ, 2002. 392 с.

- 38.Скрябіна В. Б. Персуазивний вплив у лінгвістичній парадигмі. *Сучасні дослідження з іноземної філології*. 2010. Вип. 8. С. 519–521. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Sdzif_2010_8_75
- 39.Словник іншомовних слів / за ред. О. С. Мельничука, Київ, 1974. 774 с.
- 40.Сосюр Ф. де. Курс загальної лінгвістики. Київ : Основи, 1998. 324 с.
- 41.Старко В. Терміни «концепт» і «категорія» в дослідженні мовної категоризації світу. *Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології»*. 2012. – № 733. С. 42–48.
- 42.Стеблина Н. О. Тексти офіційного політичного дискурсу як індикатор еволюції політичного режиму (на матеріалі промов українських президентів). *Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса. Серія політичні науки*. 2019. № 4. С. 85–95. URL: <https://doi.org/10.31558/2617-0248.2019.4.14> (дата звернення: 11.08.2024).
- 43.Ткач, В. О. Метафора в англomовних текстах політичних промов та способи її перекладу українською мовою : магістерська дис. : 035 Філологія / Ткач Вікторія Олегівна. Київ, 2022. 127 с. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/52572>
- 44.Філіппс Л., Йоргенсен М.В., Дискурс-аналіз: теорія і метод. Х.: Гуманітарний центр, 2004. 352 с.
45. Фуко М. Археологія знання / пер. з фр. В. Шовкун. К.: Вид-во Соломії Павличко “Основи”, 2003. 326 с.
- 46.Чорна О. О. Особливості функціонування метафори в політичному дискурсі сучасної публіцистики (на матеріалі української та чеської періодики). *Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету*. 2013. Вип. 9. С. 637-643.
- 47.Шевченко О. М., Шевченко Н. С. Методи дослідження концептів. *Modern science: problems and innovations : abstracts of V International Scientific and Practical Conference, Stockholm, Sweden, 26–28 July 2020*. Stockholm, 2020. С. 385–390. URL: <https://repository.pdmu.edu.ua/handle/123456789/14403>

- 48.Шевчук Н.В. Особливості політичного дискурсу: зміст, функції, жанрове втілення. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. 2013. Вип. 1. С. 263–269. URL: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.1.2013.137414> (дата звернення: 14.10.2022)
- 49.Шмагун А.В. Завдання та перспективи української моделі мовної політики. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Державне управління.* 2020. № 3. С. 193–197. URL: <https://doi.org/10.32838/tnu-2663-6468/2020.3/33> (дата звернення: 10.10.2024).
- 50.Якимчук В, Лопатюк Н. Комунікативні стратегії і тактики в політичних промовах В. Зеленського. *Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.* 2022. Вип 29. С. 127-134.
- 51.Янкович М.В. Поняття дискурсу в гуманітарних науках та визначення терміна «дискурс» в лінгвістиці. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія.* 2015. С. 123–126.
- 52.Al-Rassam E. M. Analyzing political discourse: Towards a pragmatic approach. *College of Basic Education Researchers Journal.* 2010. Vol. 1, No. 10. P. 528-552.
- 53.Berger T., Esguerra A. *World Politics in Translation: Power, Relationality and Difference in Global Cooperation.* London, New York : Routledge Taylor and Francis Group, 2018. 347 p.
- 54.Bondarenko I. Tools of explicit propaganda: cognitive underpinnings. *Open journal of modern linguistics.* 2020. Vol. 10, no. 01. P. 23–48. URL: <https://doi.org/10.4236/ojml.2020.101003> (date of access: 11.10.2024).
- 55.Cambridge English Dictionary [Електронний ресурс]. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/discourse>
- 56.Charaudeau P. Un modèle socio-communicationnel du discours. Entre situation de communication et stratégies d'individuation. *Médias et Culture. Discours, outils de communication, pratiques: quelle(s) pragmatique(s)?* Paris:

- L'Harmattan, 2006. URL: <https://www.patrick-charaudeau.com/Un-modele-socio-communicationnel.html> (date of access: 07.10.2024).
57. Chetveryk V. K. Expressive Potential of Non-Standard Forms of Comparison in Poetic Texts. *«Велике і вічне...»: Михайло Федосійович Гетманець : матеріали Всеукр. наук. конф. з міжнар. участю.* 2023 р. С. 130–133.
58. Chilton, P. *Analysing Political Discourse: Theory and Practice.* London, New York : Routledge Taylor and Francis Group, 2004. 218 p.
59. Chouarfia F. Z. Understanding, Interpretation and Engagement in Translation of Political Discourse. *Crossroads. A Journal of English Studies.* 2018. Vol 1, No. 20. P. 81-82.
60. Collins English Dictionary [Електронний ресурс]. URL: <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/discourse> (date of access: 13.10.2024).
61. Croft W., Cruse D. A. *Cognitive Linguistics.* Cambridge University Press, 2004. URL: <https://doi.org/10.1017/cbo9780511803864>
62. Crystal D. *English as a Global Language.* London : Cambridge University Press, 2003. 202 p.
63. Dunn J. *The History of Political Theory and Other Essays.* Cambridge : Cambridge University Press, 1996. 98 p.
64. Evans V. On the nature of lexical concepts. *Belgrade English Language and Literature Studies.* 2010. Vol. 2. №. 1. P. 11-45.
65. Fairclough I., Fairclough N. *Political Discourse Analysis.* London, New York : Routledge Taylor and Francis Group, 2012. 280 p.
66. Fairclough I., Fairclough N. *Political Discourse Analysis: A Method for Advanced Students.* London: Routledge, 2013. 280 p.
67. Fairclough N. *Discourse and Social Change.* Cambridge: Polity Press, 1992. 259 p.

68. Full Transcript of Kamala Harris's Democratic Convention Speech. *The New York Times*. URL: <https://www.nytimes.com/2024/08/23/us/politics/kamala-harris-speech-transcript.html>.
69. Hashim S. Speech Acts in Political Speeches. *Journal of Modern Education Review*. 2015. Vol. 5, No. 7. P. 699-706.
70. Heracleous L. Critical approaches: Michel Foucault's conceptions of discourse. *Discourse, Interpretation, Organization*. Cambridge University Press, 2006. Pp. 79–107.
71. Holikova N. Discourse direction of research of artistic text in modern language ukrainian studies. *Journal "Ukrainian sense"*. 2020. №. 1. P. 3–11. URL: <https://doi.org/10.15421/462001> (date of access: 07.10.2024).
72. Jørgensen M., Phillips L. J. (2002). Discourse analysis as theory and method. SAGE Publications Ltd, 2002. URL: <https://doi.org/10.4135/9781849208871> (date of access: 07.10.2024).
73. Kenzhekanova K. Linguistic Features of Political Discourse. *Mediterranean Journal of Social Sciences*. 2015. Vol. 6, Issue 10. P. 192-199.
74. Khatser G. O., Zhavoronkova V. V. Peculiarities of English-language political speeches and their translation into the ukrainian language. *Scientific notes of V. I. Vernadsky Taurida National University, Series: "Philology. Journalism"*. 2022. Vol. 1, No. 2. P. 202–207. URL: <https://doi.org/10.32838/2710-4656/2022.2-1/35> (date of access: 10.09.2024).
75. Lakoff G., Johnson M. *Metaphors We Live By*. Chicago : University of. Chicago Press, 1980. 242 p.
76. Leeuwen, van T. Legitimation in Discourse and Communication. *Discourse and Communication*. 2007. No. 1. P. 91-112.
77. Littlemore J. *Applying Cognitive Linguistics to Second Language Learning and Teaching*. Palgrave Macmillan. 2009. 212 p.
78. Lukina L. V. Political discourse: essence and features in political activity. *Politicus*. 2021. No. 2. P. 75–80. URL: <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2021-2.13> (date of access: 11.11.2024).

79. Maingueneau D. Typologie des genres de discours. *Le Discours littéraire. Paratopie et scène d'énonciation*. Paris: Armand Colin, 2004. P. 180–187.
80. Melnychenko, I. S. Approaches to definition of verbal aggression in political discourse. *Science and Education a New Dimension. Philology*. 2018. Vol. 52, No. 177. P. 41-44.
81. Musolff A. *Political Metaphor Analysis: Discourse and Scenarios*. London, New York : Bloomsbury Academic, 2016. P. 250-276.
82. Pavlikova Z. The Concept of Metaphor in Political Speeches (Metaphors in the Electoral Speeches of Donald Trump and Joe Biden in the 2020 Presidential Elections). *Jazyk a politika: Na pomedzí lingvistiky a politológie III*. 2021. Vol. 3, No. 2. P. 313-321.
83. Petrina S. *Methods of Analysis: Conceptual Analysis*. The University of British Columbia, 2016. 6 p.
84. Polyakova, L., Yuzhakova, Y., Zalavina, T., Dyorina N. Linguistic Manipulation Means in English Political Discourse. *Amazonia Investiga*. 2020. Vol. 9, No. 33. P. 27-36.
85. Read the Transcript of Donald J. Trump's Convention Speech. *The New York Times*. URL: <https://www.nytimes.com/2024/07/19/us/politics/trump-rnc-speech-transcript.html>.
86. Remer G. Genres of political speech: Oratory and conversation, today and in antiquity. *Language & Communication*. 2008. Vol. 28, No. 2. p. 190-191.
87. The Britannica Dictionary. Discourse. URL: <https://www.britannica.com/dictionary/discourse> (дата звернення: 14.10.2024).
88. Van Dijk Teun A. Political discourse and political cognition. *Politics as Text and Talk. Analytical approaches to political discourse*. Amsterdam: Benjamins, 2002. P. 204–236.
89. Van Dijk, T. A. *Critical Discourse Studies: A Sociocognitive Approach. Methods for Critical Discourse Analysis* / ed. by Ruth Wodak & Michael Meyer. Pp. 62–86. London: Sage, 2014. <https://doi.org/10.1075/z.184.79dij>

90. Van Dijk, T. A. Discourse, context and cognition. *Discourse Studies*. 2006. Vol. 8, № 1. P. 159–177. URL: <https://doi.org/10.1177/1461445606059565> (date of access: 13.10.2024).
91. Van Dijk, T. A. What is Political Discourse Analysis? *Belgian Journal of Linguistics*. 1997. № 11. Pp. 11–52. URL: <https://doi.org/10.1075/bjl.11.03dij> (date of access: 07.10.2024).
92. Wierzbicka A. *Understanding Cultures Through Their Key Words*: Oxford University Press, 1997. 317 p.
93. Zhabotynska S. Semantics of lingual networks in an educational combinatory thesaurus. *Studia philologica*. 2019. No. 2. P. 17–27. URL: <https://doi.org/10.28925/2311-2425.2019.13.3> (date of access: 11.10.2024).

ABSTRACT

**of the MA Thesis “The Concept of America (USA) in the Pre-Election Discourse of Kamala Harris and Donald Trump” (Kharkiv, 2024)
written by Ye. Shkurupii (research advisor – Ye. V. Bondarenko)**

This thesis examines the representation of the concept of “AMERICA” in the pre-election discourse of Kamala Harris and Donald Trump. The study’s **relevance** lies in the influential role of linguistic representation in constructing national identity within U.S. political discourse, especially in times of intense social polarization and ideological conflict. By analyzing how Harris and Trump present America, the thesis explores the divergent values they promote.

The thesis **aims** to define the structural and linguistic strategies through which Harris and Trump represent the concept of America in their pre-election discourse, identifying both common and distinct approaches.

In order to achieve this aim, the following **objectives** have been set forth:

- To analyze briefly the theoretical foundations of discourse, political discourse, and election speeches as its component;
- To provide an overview of the role of cognitive linguistics in the study of discourse, including defining the ‘concept’ and its significance within cognitive linguistics.
- To identify the characteristics of the “AMERICA” concept in the linguistic worldview of American society.
- To examine the structural features and linguistic representation of the “AMERICA” concept in the election discourses of K. Harris and D. Trump.
- To perform a comparative analysis of the “AMERICA” concept in the speeches of both politicians.

The **object-matter** is the pre-election discourse of Harris and Trump, while the **subject-matter** is the specific linguistic representation and strategic presentation of the concept of AMERICA within their speeches.

The **set of data** subject to analysis comprises more over 30 speeches and fragments from both politicians, with a focus on those that address key themes concerning America's significance and image. The detailed analysis focuses on the speeches where each politician declared their intent to run for the U.S. presidency.

The study's **novelty** lies in its examination of how two ideologically opposed politicians represent "AMERICA" to create favorable images of the nation, expanding linguistic knowledge of political discourse's persuasive techniques. The results offer insights for political communication professionals and students in fields like political science and linguistics.

Research methods include *discourse* analysis for linguistic and textual characteristics, *cognitive* analysis for concept formation, *semantic* analysis for word meanings in discourse, and *comparative* analysis for identifying differences in rhetorical strategies.

The **structural parts** of the MA thesis are: the introduction, two chapters with conclusions, a general conclusion, and a list of references. The bibliography list (57 entries). The textual part of the paper comprises 57 pages; the overall number of pages being 83.

The **first** chapter of the thesis presents the theoretical and methodological foundations for studying the concept of "AMERICA" in the pre-election discourse of Kamala Harris and Donald Trump. It explores the nature of political discourse, the genre-specific features of campaign speeches, and the role of cognitive linguistics in understanding the formation and use of concepts in political communication.

The **second** chapter offers a comparative analysis of how the concept of "AMERICA" is linguistically structured and represented in the campaign speeches of Harris and Trump. It examines the distinct thematic emphases

of each politician – Harris’s portrayal of America as a symbol of democratic values and Trump’s portrayal of America as a symbol of strength and exceptionalism – highlighting both the commonalities and differences in their rhetorical strategies.

The core findings of this research are published in the conference proceedings as an **abstract** titled “*Concept of America in the Political Discourse of U.S. Elections*” (3 pages) and in a forthcoming article.